

Crna Gora
Agencija za nadzor osiguranja

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMJENO:	28.06 2024. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/24-21
VEZA:	
EPA:	286 XXVIII
SKRAĆENICA:	Adresa: Moskovska 17A M/C1
PRILOG:	81000 Podgorica, Crna Gora
	tel: +382 20 513 502
	fax: +382 20 513 503
	www.ano.me

Broj: 04-598/1-24

Datum: 27.06.2024. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Poštovani,

U skladu sa članom 67 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14 od 25.04.2014, 056/14 od 24.12.2014, 070/17 od 27.10.2017, 004/18 od 26.01.2018, 055/18 od 01.08.2018, 066/19 od 06.12.2019, 070/21 od 25.06.2021, 145/21 od 31.12.2021, 027/23 od 08.03.2023, 125/23 od 31.12.2023) u prilogu akta Vam dostavljamo izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2023. godinu u elektronskoj i štampanoj formi, utvrđen na 409 sjednici Savjeta Agencije za nadzor osiguranja održanoj 27.06.2024. godine.

U skladu sa članom 192 stav 3 Zakona o osiguranju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06 od 22.12.2006, 019/07 od 02.04.2007, "Službeni list Crne Gore", br. 053/09 od 07.08.2009, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/12 od 17.08.2012, 006/13 od 31.01.2013, 055/16 od 17.08.2016, 146/21 od 31.12.2021, 034/24 od 12.04.2024) , Agencija je dostavila izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2023. godinu Vladi Crne Gore, radi usvajanja.

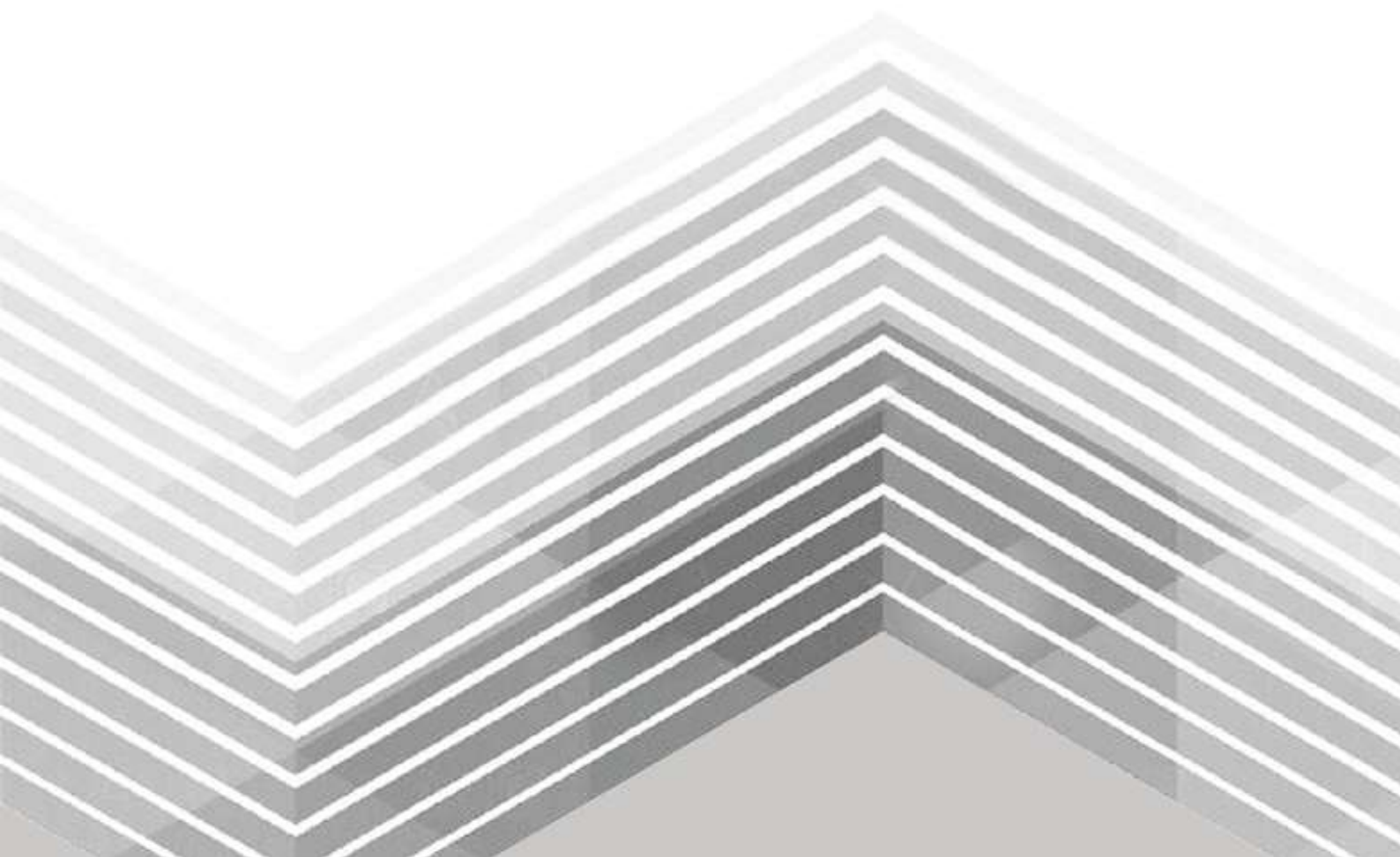
S poštovanjem,

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

**IZVJEŠTAJ O STANJU NA TRŽIŠTU
OSIGURANJA U CRNOJ GORI
ZA 2023. GODINU**

SADRŽAJ

I.	REZIME.....	5
1.1	Makroekonomski pokazatelji	7
II.	UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA.....	7
2.1	Društva za osiguranje	7
2.2	Društva koja se bave poslovima zastupanja u osiguranju, posredovanja u osiguranju i poslovima pružanja drugih usluga u osiguranju.....	8
2.3	Zastupnici i posrednici u osiguranju	9
2.4	Zaposleni i radno angažovana lica u društvima za osiguranje	9
III.	POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA.....	10
3.1	Penetracija osiguranja	10
3.2	Gustina osiguranja.....	11
3.3	Struktura premije prema grupama osiguranja: životna i neživotna osiguranja	11
3.4	Premija osiguranja po vrstama osiguranja	12
3.5	Pokazatelji šteta	14
3.7	Tržišno učešće društava za osiguranje	18
3.8	Obavezna osiguranja u saobraćaju.....	20
3.9	Životna osiguranja	21
3.10	Kanali distribucije u osiguranju	22
IV.	STRUKTURA AKTIVE.....	23
V.	STRUKTURA PASIVE	26
5.1	Tehničke rezerve	27
VI.	DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVI	28
VII.	POKAZATELJI POSLOVANJA	31
7.1	Neto dobit/Gubitak za poslovnu godinu	31
7.2	Adekvatnost kapitala i solventnost i likvidnost	32
7.3	Reosiguranje.....	33
7.4	Neto mjerodavni tehnički rezultat i rentabilnost imovine i kapitala.....	34

POPIS TABELA

<i>Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2018-2023.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2023. ....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju .....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2023. imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....</i>	<i>8</i>

Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2023. imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju	8
Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju	9
Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju	9
Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih i radno angažovanih lica u društvima za osiguranje, 2019 – 2023.	10
Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2022. i 2023.	12
Tabela 10. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2022. i 2023.	13
Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31.12.2023.	14
Tabela 12. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2022. i 2023.	16
Tabela 13. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja	17
Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2022. i 2023.	18
Tabela 15. Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2022. i 2023.	20
Tabela 16. Učešće bruto fakturisane premije u ukupnoj premiji po kanalima distribucije	22
Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.	26
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i 31.12.2023.	27
Tabela 19. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31.12.2023.	28
Tabela 20. Pokazatelji rentabilnosti u 2023.	34

POPIS GRAFIKONA

Grafik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja	10
Grafik 2. Penetracija Osiguranja u Crnoj Gori, 2019-2023. (%)	11
Grafik 3. Premija po glavi stanovnika, 2019-2023. (EUR)	11
Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2019-2023.	12
Grafik 5. Kretanje bruto fakturisane premije za period od 2019-2023.	12
Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2023. i 2022.	13
Grafik 7. Riješene štete i bruto fakturisana premija	15
Grafik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja	16
Grafik 9. Indikator Koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2022. i 2023.	18

Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2023. (%)	18
Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2023.	19
Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2023.	20
Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2022. i 2023.	21
Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2022. i 2023.	22
Grafik 15. Učešće kanala distribucije u premiji neživotnog osiguranja (2022. i 2023.)	23
Grafik 16. Učešće kanala distribucije u premiji životnog osiguranja (2022. i 2023.)	23
Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023. godine	24
Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.	24
Grafik 19. Kretanje ulaganja društava za osiguranje u državne obveznice CG za period 2019-2023.	26
Grafik 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.	27
Grafik 21. Struktura tehn. rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2022. i na dan 31. 12. 2023.	28
Grafik 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31.12.2023.	29
Grafik 23. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja na dan 31.12.2023.	31
Grafik 24. Neto dobit u 2022. i 2023.	32
Grafik 25. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.	32
Grafik 26. Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.	33
Grafik 27. Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31.12.2023.	33

Napomena:

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2023. godinu pripremljen je na osnovu analize statističkih, finansijskih i nadzornih izvještaja dostavljenih Agenciji za nadzor osiguranja od strane društava za osiguranje, društava za zastupanje u osiguranju, društava za posredovanje u osiguranju, preduzetnika - zastupnika u osiguranju, banaka koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i izvještaja Udruženja - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore i drugih informacija relevantnih za sektor osiguranja.

I. REZIME

Agencija za nadzor osiguranja je samostalna institucija koja je odgovorna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o osiguranju i nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja u Crnoj Gori.

Poslove iz svog djelokruga Agencija vrši radi zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti osiguranja, zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja, kao i u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Crne Gore. U skladu sa Zakonom o osiguranju, Agencija priprema godišnji Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori, koji obuhvata podatke i pokazatelje o poslovanju društava za osiguranje, posebno sa aspekta kapitalne pozicije, rentabilnosti, solventnosti i likvidnosti društava za osiguranje, finansijske stabilnosti tržišta i druge relevantne informacije.

Crnogorski sektor osiguranja u 2023. godini je poslovao stabilno, solventno i likvidno, uz dalje jačanje finansijske pozicije, podržane rastućom profitabilnošću i u uslovima inflatornih pritiska.

Ukupna bruto fakturisana premija nadmašila je dosadašnje rezultate sektora osiguranja i iznosila je 119,5 mil. EUR, što predstavlja nominalni rast od 10,3% , odnosno realni rast od 1,7%¹, u poređenju sa 2022. godinom. Ukupna gustina osiguranja² iznosila 188,7 EUR i zabilježila je rast od 7,4% u poređenju sa 2022. godinom, dok je penetracija osiguranja³ niža u odnosu na 2022. godinu i iznosila je 1,74%, kao rezultat relativno bržeg rasta BDP-a u 2023. godini.

Na crnogorskom tržištu osiguranja je u 2023. godini poslovalo devet društava za osiguranje, od čega je pet društava obavljalo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih osiguranja obavljalo četiri društva za osiguranje.

Neizvjesnost u pogledu geopolitičkih kretanja i makroekonomskih prognoza, uz određenu stabilizaciju naglašenog rasta kamatnih stopa i inflacije, karakterisala je poslovno okruženje u 2023. godini na globalnom nivou i u Crnoj Gori. Naglašeni rast inflacije u prethodnom periodu, uticao je u određenoj mjeri i na rast troškova osiguravača po osnovu odštetnih zahtjeva i na rast drugih poslovnih rashoda u 2023. godini sa jedne strane, kao i na realni pad raspoloživog dohotka u ekonomiji, a time i na tražnju za proizvodima osiguranja, sa druge strane. Takođe, nakon naglašenog rasta kamatnih stopa u 2022. godini, visok nivo je zadržan i u prethodnoj godini, što se u dugom roku direktno reflektuje na usporavanje ekonomskog rasta. Okruženje visokih kamatnih stopa predstavlja značajnu promjenu u okruženju osiguravača i u pogledu politike ulaganja, gdje rast prinosa na investicije u 2023. godini nije pratio rast kamatnih stopa, a isti trend je prisutan i na nivou EU.

U uslovima ubrzane digitalizacije u djelatnosti osiguranja u 2023. godini naglašeni su novi poslovni rizici, povezani sa digitalizacijom, cyber sigurnošću i IT incidentima, koji uz intezivan rast rizika klimatskih promjena, postaju jedan od najznačajnijih rizika kojima je izložen sektor osiguranja u Evropi⁴.

U 2023. godini na nivou cjelokupnog tržišta osiguranja pokazatelj rentabilnosti imovine ostvario je prosječnu vrijednost od 4% (2022: 3,7%), dok je na nivou cjelokupnog tržišta osiguranja prinos na kapital ostvario prosječnu vrijednost od 15,1% (2022: 13,3%). Sektor osiguranja je nastavio profitabilno poslovanje u 2023. godini. Svih devet društava za osiguranje ostvarila su neto dobit u ukupnom iznosu od 12,1 mil. EUR, što predstavlja rast od 23,4% u odnosu na 2022. godinu.

¹ Korigovan za godišnju stopu infacije u Crnoj Gori (CPI)

² Gustina osiguranja predstavlja iznos bruto fakturisane premije osiguranja po glavi stanovnika.

³ Penetracija osiguranja predstavlja učešće bruto fakturisane premije osiguranja u BDP-u.

⁴ https://www.eiopa.europa.eu/publications/financial-stability-report-december-2023_en

Crnogorski osiguravači su u 2023. godini isplatili 49,8 mil. EUR po osnovu odštetnih zahtjeva korisnika osiguranja, što je za 9,2% više u odnosu na 2022. godinu.

Vrijednost aktive društava za osiguranje je na agregatnom nivou, na dan 31.12.2023. godine, iznosila 307,5 mil. EUR, što predstavlja rast od 14,3% u odnosu na agregatnu vrijednost aktive sa kraja 2022. godine. Rast vrijednosti aktive generisan je, prije svega, rastom kategorije „dugoročna finansijska ulaganja” koja su na kraju 2023. godine iznosila 20,2 mil. EUR, čemu su najviše doprinijela ulaganja društava u dugoročne hartije od vrijednosti.

Na nivou sektora osiguranja odnos kapitala i minimalnog akcijskog kapitala, odnosno margine solventnosti, na dan 31.12.2023. godine ostvario je prosječnu vrijednost od 272,1% i zabilježio je rast u odnosu na kraj 2022. godine, kada je iznosio 252,6%.

Osiguravači su i 2023. godini nastavili investicionu politiku iz prethodnog perioda sa dominantnim plasiranjem sredstava u državne obveznice, koje čine najveći dio investicionog portfolija osiguravača. Na dan 31.12.2023. godine, u obveznice čiji je emitent država Crna Gora uloženo je 63,6% agregatne tržišne aktive, odnosno 195,6 mil. EUR, od kojih je 190,3 mil. EUR plasirano u dugoročne državne obveznice.

Bruto tehničke rezerve, kao rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja, su na dan 31.12.2023. godine na agregatnom nivou iznosile 192,8 mil. EUR, što predstavlja rast od 10,1% u odnosu na prethodnu godinu. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi pokazuje da su sva društva obezbijedila pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima imovine iznad zahtijevanog nivoa od 100%.

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa reputabilnim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos dijela osiguranih rizika iznad samopridržaja u reosiguranje i time obezbijedili odgovarajuće prenošenje rizika, u skladu sa Zakonom. Na dan 31.12.2023. godini, na agregatnom nivou došlo je do neznatnog pada udjela reosiguranja u bruto riješenim štetama, od 13,8% (2022: 13,9%) dok je procentualni udio reosiguravača u bruto tehničkim rezervama na istom nivou kao i na kraju 2022. godine, i iznosio je 8,5%.

U segmentu životnih osiguranja, u Crnoj Gori je započela prodaja “unit-linked” proizvoda koji predstavlja kombinaciju životnog osiguranja i ulaganja u investicione fondove, kod kojih ugovarač osiguranja preuzima na sebe rizik ulaganja.

Agencija za nadzor osiguranja je tokom 2023. godine posebnu pažnju posvetila organizaciji rada Radnih grupa za primjenu novog Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 17 - Ugovori o osiguranju (MSFI 17), kojim se značajno mijenja okvir finansijskog izvještavanja društava za osiguranje u cilju stvaranja uslova za punu primjenu standarda 01. januara 2026. godine.

Fokus Agencije za nadzor osiguranja je i u prethodnoj godini je bio usmjeren na zaštitu interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, kao i na očuvanje finansijske pozicije društava za osiguranje i stabilnosti sektora osiguranja kao dijela finansijskog sistema Crne Gore. Agencija je takođe sprovodila aktivnosti usmjerene na dalji razvoj sektora osiguranja i primjenu evropskih i međunarodnih standarda i najbolje prakse u domenu djelatnosti osiguranja.

1.1 MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Prema preliminarnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – Monstat, u 2023. godini bruto domaći proizvod Crne Gore (BDP) je iznosio je 6,847 mlrd. EUR i ostvario je realnu stopu rasta od 6%⁵ u odnosu na 2022. godinu. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori u 2023. godini iznosila je 13,95%⁶ a prema podacima Monstata stopa inflacije iznosila je 4,3%⁷.

U narednoj tabeli je dat pregled makroekonomskih pokazatelja:

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2018-2023.

Pokazatelji	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
BDP-trž. cijene (mil. €)	4,663.13	4,950.72	4,185.55	4,955.12	5,924.02 ⁸	6,847.12
BDP per capita (€)	7,495	7,961	6,743	8,022	9,310 ⁹	10,814
Real. st. rasta BDP ¹⁰ (%)	5.1	4.1	-15.3	13.0	6.4	6.0
Inflacija (CPI)	1.6%	1.0%	-0.9%	4.6%	17.2%	4.3%
Broj stanovnika	622,182	621,873	620,739	617,683	616,695	633,158
Broj nezaposlenih	41,378	37,616	47,509	57,386	46,596	39,942
Broj zaposlenih	190,132	203,545	176,693	188,964	223,774	244,484
Prosječna bruto plata (€)	766	773	783	793	883	987
Prosječna neto plata (€)	511	515	524	532	712	792
Budžet. suf./def.(mil.€)	-168.4	-143.3	-426.2	-101.6	249.1	41.2
Izvoz (hilj. €)	400,107	415,500	366,128	437,045	700,252	674,331
Uvoz (hilj. €)	2,553,580	2,600,700	2,105,170	2,505,115	3,533,838	3,810,125
Spoljnotrg. bilans (€)	-2,153,473	-2,185,200	-1,739,042	-2,068,069	-2,833,586	-3,135,794

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore, Uprava za statistiku Crne Gore – MONSTAT, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i EUROSTAT

II. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

2.1 DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Na crnogorskom tržištu osiguranja u 2023. godini poslove osiguranja je obavljalo devet društava za osiguranje, od čega su četiri društva obavljala poslove životnih osiguranja, a pet društava poslove neživotnih osiguranja.

Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2023.

DRUŠTVA ZA ŽIVOTNO OSIGURANJE
Grawe osiguranje AD Podgorica
Lovćen životna osiguranja AD Podgorica
Uniqa životno osiguranje AD Podgorica
Wiener Städtische životno osiguranje AD Podgorica
DRUŠTVA ZA NEŽIVOTNO OSIGURANJE
Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica

⁵ Izvor: EUROSTAT Real GDP growth rate - volume

⁶ Izvor: Mjesečni statistički izvještaji, 31.1.2024.

⁷ Izvor: Podaci_Data base (CPI) -MONSTAT

⁸ Ažurirano u skladu sa konačnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – MONSTAT.

⁹ Ažurirano u skladu sa XPRIMM Insurance Report Year XVI - Issue 1/2023(28) – JUNE; podaci za 2022. godinu

Grawe neživotno osiguranje AD Podgorica
Lovćen osiguranje AD Podgorica
Sava osiguranje AD Podgorica
Uniqa neživotno osiguranje AD Podgorica

Akcijski kapital društava za osiguranje

Vrijednost ukupnog akcijskog kapitala društava za osiguranje na dan 31.12.2023. godine je iznosila 46,9 mil. EUR i na istom je nivou udonosu na dan 31.12.2022. godine. Vrijednost stranog kapitala je iznosila 43,1 mil. EUR, sa ostvarenim učešćem od 91,9% u ukupnom akcijskom kapitalu, a vrijednost domaćeg kapitala 3,8 mil. EUR, sa učešćem od 8,1%¹¹.

2.2 DRUŠTVA KOJA SE BAVE POSLOVIMA ZASTUPANJA U OSIGURANJU, POSREDOVANJA U OSIGURANJU I POSLOVIMA PRUŽANJA DRUGIH USLUGA U OSIGURANJU

Na kraju 2023. godine na tržištu osiguranja Crne Gore dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 15 društava sa ograničenom odgovornošću, dva preduzetnika i sedam banaka.

Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	IN.Pro DOO Podgorica	zastupanje
2.	Lojd Montenegro DOO Podgorica	zastupanje
3.	Safe Invest DOO Podgorica	zastupanje
4.	Safe Life DOO Podgorica	zastupanje
5.	Sava Agent DOO Podgorica	zastupanje
6.	SWISS PLUS DOO Podgorica	zastupanje
7.	WVP DOO Budva	zastupanje
8.	PRIMS DOO	zastupanje
9.	Indego Plus DOO	zastupanje
10.	Unikapa DOO	zastupanje
11.	AM CapitalL DOO Podgorica	zastupanje
12.	Experience DOO Tivat	zastupanje
13.	Kontakt DOO Podgorica	zastupanje
14.	Smart Money Solutions DOO Podgorica	zastupanje
15.	New Life CG DOO Podgorica	zastupanje

Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2023. imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv preduzetnika	Djelatnost
1.	Horizont MNE	zastupnik-preduzetnik
2.	Premium Yacht Insurance MNE Bar	zastupnik-preduzetnik

Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2023. imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv banke	Djelatnost
1.	Addiko bank AD, Podgorica	zastupanje

¹¹ Kapital je prikazan po metodologiji direktnog vlasništva. U okviru domaćeg osnivačkog kapitala prikazan je kapital Lovćen životna osiguranja AD (3,7 mil. EUR) koje je u direktnom vlasništvu društva Lovćen osiguranje AD Podgorica i dio domaćeg kapitala kod Lovćen osiguranje AD. Posmatrano prema metodologiji indirektnog vlasništva kapital u društvu Lovćen životna osiguranja AD bi bio prikazan kao strani kapital (jer je u 100% vlasništvu Lovćen osiguranje AD koji je u većinskom vlasništvu strane kompanije), pa bi učešće stranog kapitala iznosilo 99,8%, dok bi učešće domaćeg kapitala iznosilo 0,2%.

2.	Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica	zastupanje
3.	Erste banka AD, Podgorica	zastupanje
4.	Hipotekarna banka AD, Podgorica	zastupanje
5.	Prva banka Crne Gore AD Podgorica	zastupanje
6.	NLB banka AD - Podgorica	zastupanje
7.	Lovćen banka AD Podgorica	zastupanje

Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju imalo je 11 društava sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Adriatic AG DOO Podgorica	posredovanje
2.	Amon Broker DOO Podgorica	posredovanje
3.	APO Plus DOO Podgorica	posredovanje
4.	Bona Fide Broker DOO Podgorica	posredovanje
5.	Broker INS DOO Podgorica	posredovanje
6.	Bromar	posredovanje
7.	Finansije 24	posredovanje
8.	Insurance financial solutions DOO Podgorica	posredovanje
9.	Omega Broker DOO, Podgorica	posredovanje
10.	Status Broker DOO Podgorica	posredovanje
11.	Genius Broker Solution	posredovanje

Dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranja imalo je jedno društvo sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2023. imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju

Red.br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	PROFESSIONAL INSURANCE ASSISTANCE DOO	obavljanje drugih poslova u osiguranju

2.3 ZASTUPNICI I POSREDNICI U OSIGURANJU

U toku 2023. godine Agencija za nadzor osiguranja je, u skladu sa Zakonom o osiguranju, izdala 12 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja, i 6 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja, fizičkim licima koja su položila stručni ispit za obavljanje tih poslova i ispunili druge uslove propisane Zakonom.

Takođe, na dan 31.12.2023. godine 732 fizička lica u Crnoj Gori posjedovalo je saglasnost za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, 57 fizičkih lica saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, dok je 391 fizička lica posjedovalo saglasnost za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

2.4 ZAPOSLENI I RADNO ANGAŽOVANA LICA U DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE

U 2023. godini ukupno 835 lica bilo je (na razne načine po osnovu rada) angažovano u društvima za osiguranje, što predstavlja rast od 0,8% u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih i radno angažovanih lica u društvima za osiguranje, 2019 – 2023.¹²

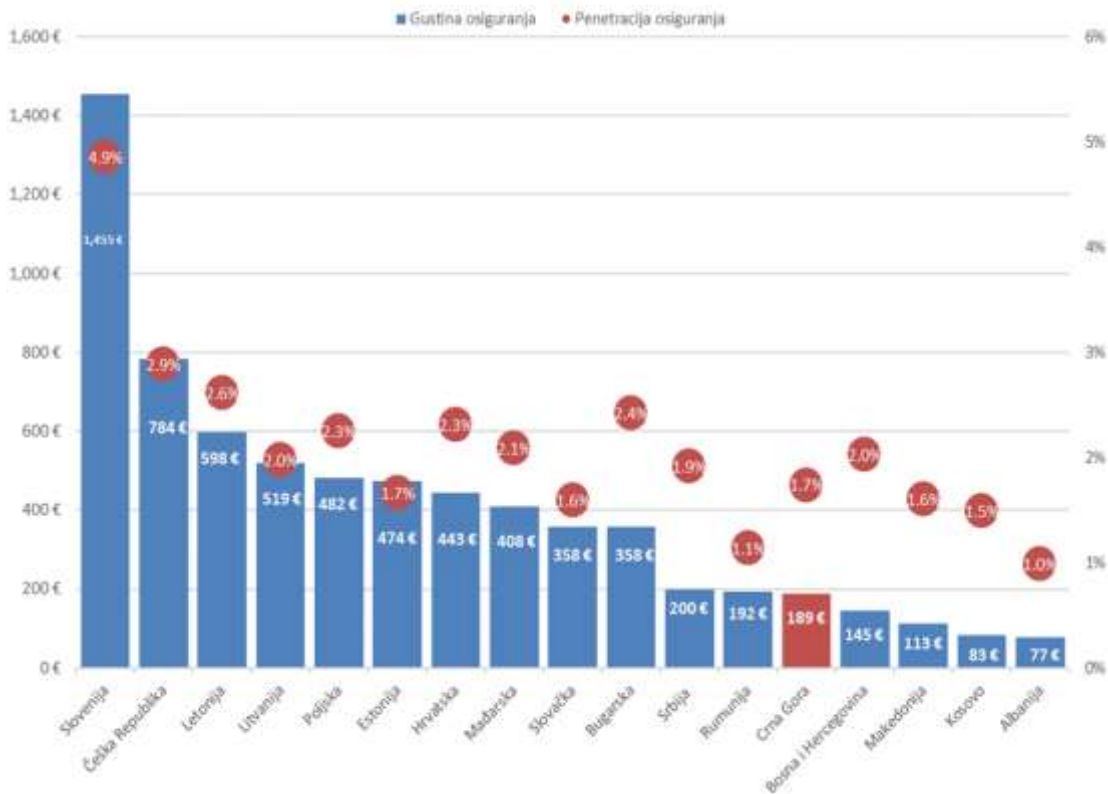
Godina	2019	2020	2021	2022	2023
Ukupan broj zaposlenih i radno angažovanih lica u društvima za osiguranje	877	889	860	828	835

III. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

Društva za osiguranje su u 2023. godini ostvarila bruto fakturisano premiju (u daljem tekstu: premija) u rekordnom iznosu od 119,5 mil. EUR, što predstavlja rast od 10,3%, odnosno za 11,2 mil. EUR u odnosu na premiju ostvarenu u 2022. godini. Posmatrano prema grupama osiguranja, ukupna premija životnih osiguranja iznosila je 23,6 mil. EUR i zabilježila je rast od 10,5%, dok je ukupna premija neživotnih osiguranja iznosila 95,8 mil. EUR i ostvarila je rast od 10,3% u odnosu na 2022. godinu.

3.1 PENETRACIJA OSIGURANJA

U 2023. godini učešće premije u BDP-u Crne Gore (penetracija osiguranja) je iznosila 1,74%¹³, te je i pored rasta ukupne premije na tržištu, ostvarila pad u odnosu na 2022. godinu uslijed značajnijeg rasta BDP-a Crne Gore u 2023. godini. Penetracija neživotnih osiguranja je iznosila je 1,40%, dok je penetracija životnih osiguranja iznosila 0,35%.

Grafik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja¹⁴

¹² Podaci obuhvataju zaposlena i radno angažovana lica bez efekta višestrukog evidentiranja lica kod društava za osiguranje na tržištu osiguranja Crne Gore.

¹³ Pokazatelj na osnovu preliminarnih podataka za Bruto domaći proizvod.

¹⁴ Izvor: XPRIMM Insurance Report Year XVII- Issue 1/2024(30) – MAY; podaci za 2023. godinu

Grafik 2. Penetracija Osiguranja u Crnoj Gori, 2019-2023. (%)

3.2 GUSTINA OSIGURANJA

Premija po glavi stanovnika (gustina osiguranja) u Crnoj Gori u 2023. godini iznosila je 188,7 EUR, što predstavlja rast od 7,4% u odnosu na 2022. godinu. U 2023. godini pokazatelj gustine životnih osiguranja iznosio je 37,3 EUR, dok je pokazatelj gustine neživotnih osiguranja iznosio 151,4 EUR.

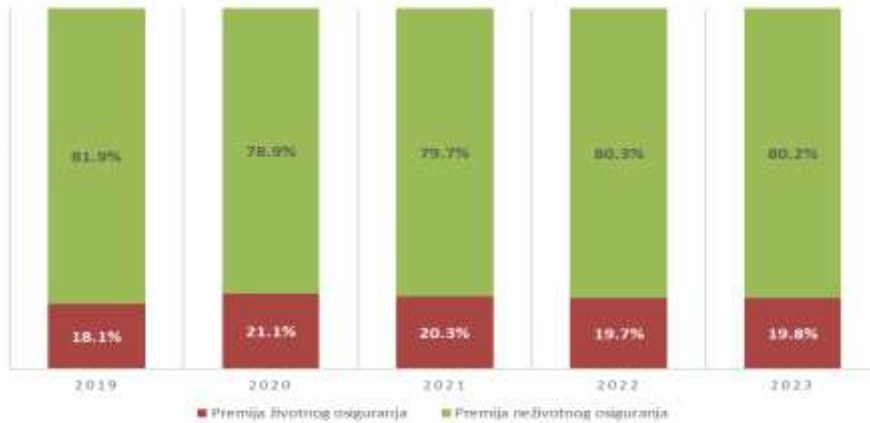
Grafik 3. Premija po glavi stanovnika¹⁵, 2019-2023. (EUR)

3.3 STRUKTURA PREMIJE PREMA GRUPAMA OSIGURANJA: ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA

¹⁵ Izvor podataka o broju stanovnika: Preliminarni rezultati popisa stanovništva 2023 - Zavoda za statistiku Crne Gore - Monstat u skladu sa međunarodnim preporukama UNECE-a i smjericama primijenjene regulative 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije.

Na tržištu osiguranja u Crnoj Gori i u 2023. godini dominantno učešće od 80,2% u ukupnoj tržišnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja. Učešće premije životnih osiguranja bilježi rast u 2023. godini i ostvaruje učešće od 19,8% u ukupnoj tržišnoj premiji (rast za 0,1 procentna poena u odnosu na 2022. godinu).

Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2019-2023.

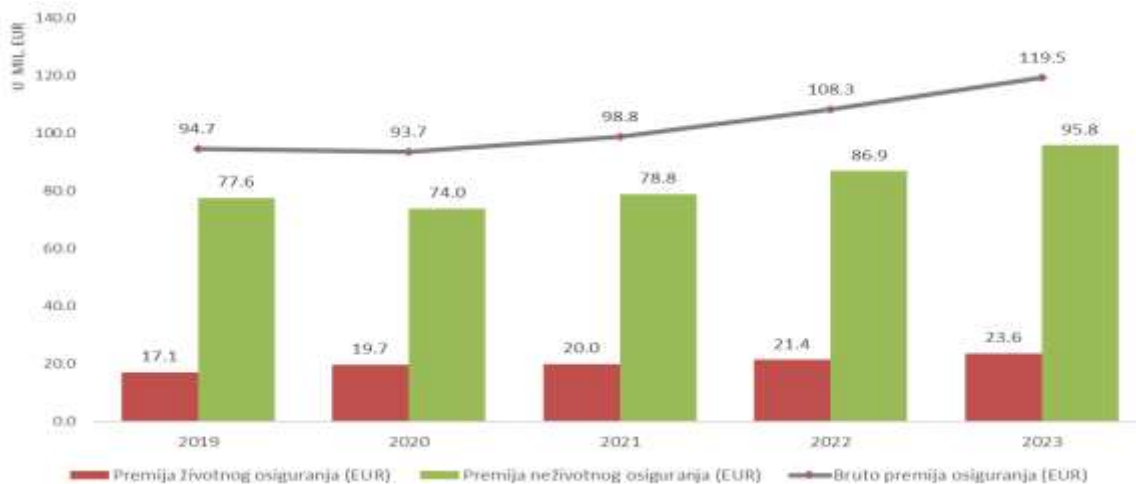
Posmatrano prema grupama osiguranja, obje grupe osiguranja su ostvarile rast i to grupa neživotnih osiguranja za 10,3% a premija životnih osiguranja za 10,5%.

Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2022. i 2023.

Grupa osiguranja	2022		2023		Index 2023/2022
	Premija (EUR)	Učešće (%)	Premija (EUR)	Učešće (%)	
Životno osiguranje	21,374,009	19.7	23,622,835	19.8	110.5
Neživotno osiguranje	86,909,262	80.3	95,830,890	80.2	110.3
UKUPNO	108,283,271	100	119,453,725	100	110.3

Kao i na drugim tržištima u razvoju, dominantno učešće u ukupnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja, uz najveću zastupljenost obaveznih osiguranja. U 2023. došlo je do blagog pada premije dobrovoljnih osiguranja u odnosu na 2022. godinu.

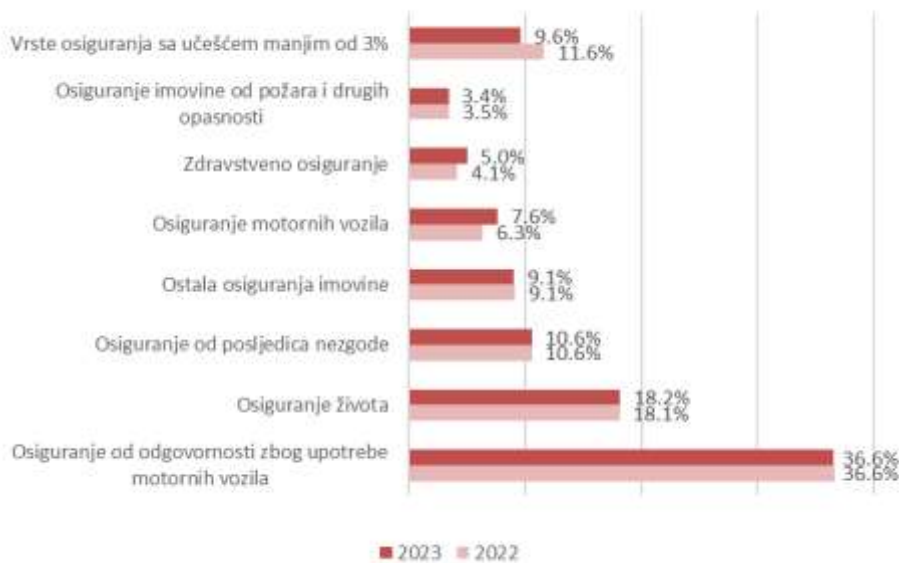
Grafik 5. Kretanje bruto fakturisane premije za period od 2019-2023.

3.4 PREMIJA OSIGURANJA PO VRSTAMA OSIGURANJA

U 2023. godini najzastupljenija vrsta osiguranja na tržištu je i dalje, osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila gdje je fakturisano 43,7 mil. EUR premije i ostvareno učešće od 36,6% u ukupnoj tržišnoj premiji, što je identično sa prošlogodišnjim učešćem. Pored ove vrste, značajnija učešća su ostvarila osiguranje života (18,2%), osiguranje od posljedica nezgode (10,6%), ostala osiguranja imovine (9,1%) i kasko osiguranje motornih vozila (7,6%). Ovih pet vrsta osiguranja učestvovala su sa 82% u ukupnoj tržišnoj premiji u 2023. godini što predstavlja rast za 1,3 procentna poena u odnosu na 2022. godinu (2022: 80,7%). Prethodno navedeni pokazatelji ukazuju na visok nivo koncentracije tržišta na mali broj vrsta osiguranja.

Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2023. i 2022.

Rast ukupne premije od 10,3% u odnosu na 2022. godinu, rezultat je rasta premije neživotnih osiguranja u apsolutnom iznosu od 8.921.628 EUR, kao i rasta premija životnih osiguranja u iznosu od 2.248.826 EUR.

Tabela 10. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2022. i 2023.

R.B.	Vrsta osiguranja	2022.		2023.		Index 2023/2022
		Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
1	Osiguranje od posljedica nezgode	11,468,169	10.6%	12,657,591	10.6%	110.4
2	Zdravstveno osiguranje	4,490,560	4.1%	5,984,465	5.0%	133.3
3	Osiguranje motornih vozila	6,871,597	6.3%	9,088,810	7.6%	132.3
4	Osiguranje šinskih vozila	164,379	0.2%	184,150	0.2%	112.0
5	Osiguranje vazduhoplova	733,464	0.7%	756,134	0.6%	103.1
6	Osiguranje plovnih objekata	336,800	0.3%	563,866	0.5%	167.4
7	Osiguranje robe u prevozu	591,240	0.5%	616,903	0.5%	104.3
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	3,770,328	3.5%	4,067,170	3.4%	107.9
9	Ostala osiguranja imovine	9,894,615	9.1%	10,810,936	9.1%	109.3
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	39,599,601	36.6%	43,675,721	36.6%	110.3
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	821,285	0.8%	918,508	0.8%	111.8
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	359,035	0.3%	434,829	0.4%	121.1
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	3,064,942	2.8%	2,499,317	2.1%	81.5
14	Osiguranje kredita	2,954,340	2.7%	1,358,644	1.1%	46.0
15	Osiguranje jemstva	59,156	0.1%	62,425	0.1%	105.5
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	351,754	0.3%	499,022	0.4%	141.9

17	Osiguranje troškova pravne zaštite	5,289	0.0%	5,483	0.0%	103.7
18	Putno osiguranje	1,280,649	1.2%	1,555,606	1.3%	121.5
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	92,059	0.1%	91,310	0.1%	99.2
Ukupno neživotna osiguranja		86,909,262	80.3%	95,830,890	80.2%	110.3
20	Osiguranje života	19,603,434	18.1%	21,694,883	18.2%	110.7
21	Rentno osiguranje	17,329	0.0%	25,021	0.0%	144.4
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	1,752,246	1.6%	1,838,496	1.5%	104.9
23	Ostale vrste životnih osiguranja	1,000	0.0%	64,435	0.1%	6443.5
Ukupno životna osiguranja		21,374,008	19.7%	23,622,835	19.8%	110.5
UKUPNO		108,283,271	100%	119,453,725	100%	110.3

Posmatrano prema vrstama grupe *neživotnih osiguranja*, rastu premije u odnosu na 2022. godinu doprinio je, u najznačajnijoj mjeri, rast premije osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila i to za 4.076.121 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 10,3%. Takođe, do značajnijeg rasta premije došlo je i kod sljedećih vrsta neživotnih osiguranja: osiguranje motornih vozila za 2.217.213 EUR (32,3%), zdravstvenog osiguranja za 1.493.904 EUR (33,3%), osiguranje od posljedica nezgode za 1.189.422 EUR (10,4%) i ostala osiguranja imovine za 916.321 (9,3%). Istovremeno, do pada je došlo kod tri vrste osiguranja u ukupnom iznosu od 2.162.071 EUR u odnosu na 2022. godinu.

Rastu premije grupe *životnih osiguranja* u 2023. godini doprinio je rast premije osiguranja života i to za 2.091.450 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 10,7%. Takođe, do rasta premije došlo je i kod dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života za 86.250 EUR (4,9%).

3.5 POKAZATELJI ŠTETA

Ažurnost u rješavanju šteta

Posmatrano na agregatnom nivou, ukupan broj šteta za rješavanje u 2023. godini je iznosio 80.276 i povećan je za 21,4% u odnosu na 2022. godinu kada je 66.099. Rastu je najviše doprinio rast broja šteta u neživotnom osiguranju za 14.315 (22,9%) i to kod Zdravstvenog osiguranja za 13.111 (55,7%), zatim Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila za 1.240 (8,1%), Putnog osiguranja za 784 (15,8%). Kod životnog osiguranja došlo je do pada broja šteta za rješavanje za 138 šteta (3,9%) i to najviše kod Osiguranja života za 150 šteta (5,6%). U 2023. godini je ostvaren visok nivo ažurnosti u rješavanju šteta, jer je od ukupnog broja šteta za rješavanje 93% riješeno, što je na malo nižem nivou u odnosu na 2022. godinu (94,1%).

Posmatrano prema grupama osiguranja, stepen ažurnosti u rješavanju šteta životnih osiguranja u 2023. godini je bio na nivou od 90,3% (2022: 91,6%). Stepem ažurnosti u rješavanju šteta neživotnih osiguranja je iznosio 93,1% (2022: 94,2%).

Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31.12.2023.

Redni broj	Vrsta osiguranja	Broj riješenih šteta	Ukupan broj šteta	% ažurnosti
1	Osiguranje od posljedica nezgode	9,726	10,310	94.3%
2	Zdravstveno osiguranje	35,287	36,645	96.3%
3	Osiguranje motornih vozila	3,521	3,855	91.3%
4	Osiguranje šinskih vozila	0	1	0.0%
5	Osiguranje vazduhoplova	2	2	100.0%
6	Osiguranje plovnih objekata	1	3	33.3%
7	Osiguranje robe u prevozu	185	188	98.4%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	350	456	76.8%
9	Ostala osiguranja imovine	1,811	2,078	87.2%

10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	14,511	16,521	87.8%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	144	144	100.0%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovih objekata	20	24	83.3%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	162	264	61.4%
14	Osiguranje kredita	39	52	75.0%
15	Osiguranje jemstva	51	59	86.4%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	489	498	98.2%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	1	0.0%
18	Putno osiguranje	5,250	5,732	91.6%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	9	10	90.0%
Ukupno neživotna osiguranja		71,558	76,843	93.1%
20	Osiguranje života	2,359	2,524	93.5%
21	Rentno osiguranje	36	45	80.0%
22	Dopunsko osiguranje	702	861	81.5%
23	Druge vrste životnih osiguranja	3	3	100.0%
Ukupno životna osiguranja		3,100	3,433	90.3%
UKUPNO		74,658	80,276	93.0%

Iznos riješenih šteta

Bruto riješene štete na kraju 2023. godine iznosile su 49,8 mil. EUR, što je za 9,2% više u odnosu na 2022. godinu (2022: 45,6 mil. EUR). Bruto riješene štete neživotnih osiguranja iznosile su 38,8 mil. EUR, što je za 9,8% više u odnosu na 2022. godinu (2022: 35,3 mil. EUR), dok su bruto riješene štete životnih osiguranja iznosile 11 mil. EUR što je za 7% više nego u 2022. godini (2022: 10,3 mil. EUR).

Grafik 7. Riješene štete i bruto fakturisana premija

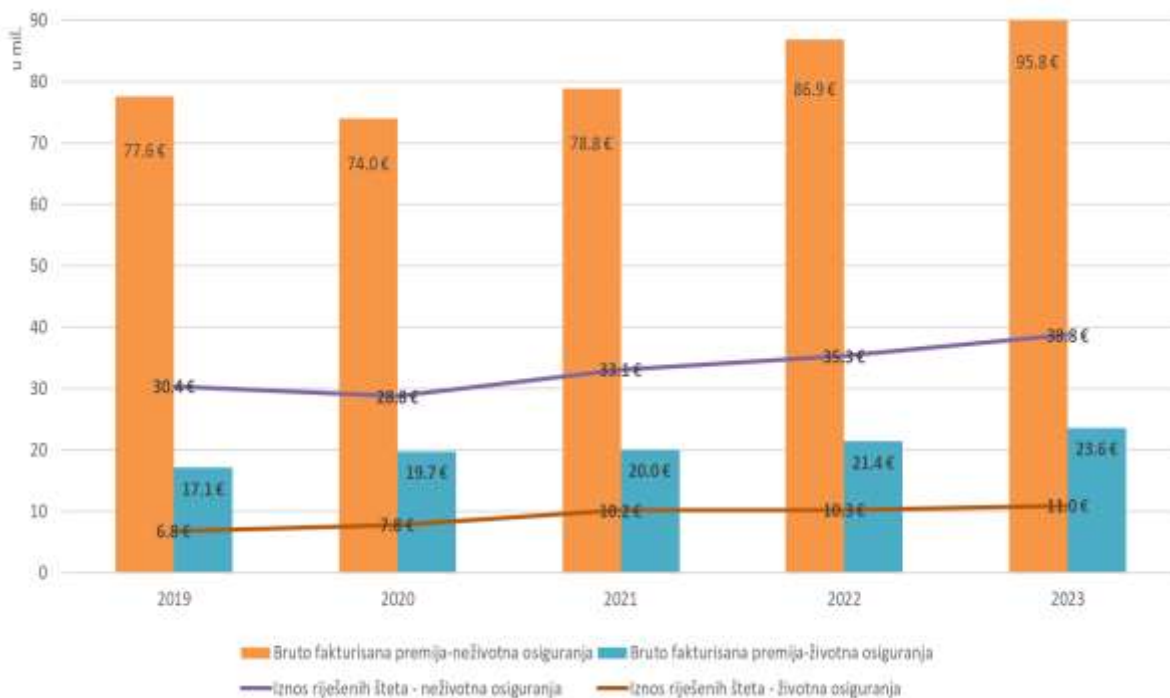

Tabela 12. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2022. i 2023.

Redni broj	Vrsta osiguranja	2022.	2023.	Promjene %
1	Osiguranje od posljedica nezgode	6,667,091	6,189,727	-7.2%
2	Zdravstveno osiguranje	1,851,446	2,646,613	42.9%
3	Osiguranje motornih vozila	5,141,674	4,827,156	-6.1%
4	Osiguranje šinskih vozila	-	-	-
5	Osiguranje vazduhoplova	466,230	38,643	-91.7%
6	Osiguranje plovnih objekata	1,002	-	-100.0%
7	Osiguranje robe u prevozu	56,322	30,437	-46.0%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	1,210,628	724,807	-40.1%
9	Ostala osiguranja imovine	1,913,310	3,694,005	93.1%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	16,430,932	18,495,048	12.6%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	8,808	16,425	86.5%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	18,471	9,266	-49.8%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	875,774	151,910	-82.7%
14	Osiguranje kredita	79,008	184,863	134.0%
15	Osiguranje jemstva	19,085	42,872	124.6%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	53,284	1,064,070	1897.0%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-
18	Putno osiguranje	507,737	660,262	30.0%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	100	535	434.7%
Ukupno neživotna osiguranja		35,300,902	38,776,639	9.8%
20	Osiguranje života	9,617,922	0,380,751	7.9%
21	Rentno osiguranje	40,626	52,324	28.8%
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	590,356	565,365	-4.2%
23	Druge vrste životnih osiguranja	27,892	2,065	-92.6%
Ukupno životna osiguranja		10,276,795	11,000,505	7.0%
UKUPNO		45,577,700	49,777,143	9.2%

Kombinovana kvota

Na tržištu osiguranja je u 2023. godini ostvarena neto kombinovana kvota na nivou cijelog tržišta od 0,816 (2022: 0,831). Neto kombinovana kvota neživotnih osiguranja iznosila je 0,86 (2022: 0,87), dok je kod životnih osiguranja kvota za 2023. godinu iznosila 0,67 (2022: 0,70). Kod grupe neživotnih osiguranja, najveći uticaj na rezultate je imala neto kombinovana kvota obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, koja je i pored inflatornih uticaja ostvarila visoku profitabilnost u 2023. godini i koja i dalje predstavlja glavni generator likvidnosti i profitabilnosti u segmentu neživotnih osiguranja.

Grafik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja

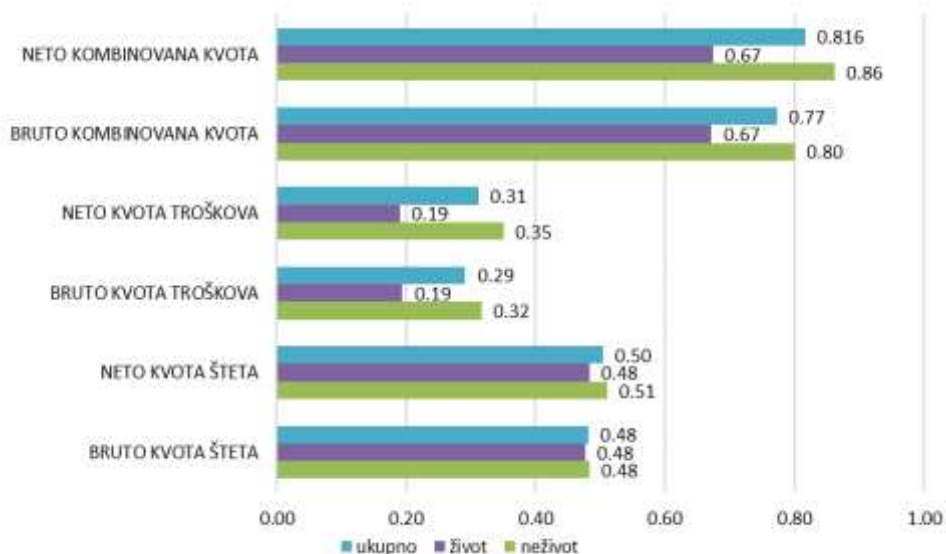

Tabela 13. **Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja**

2023/2022	BRUTO KVOTA ŠTETA		NETO KVOTA ŠTETA		BRUTO KVOTA TROŠKOVA		NETO KVOTA TROŠKOVA		BRUTO KOMBINOVANA KVOTA		NETO KOMBINOVANA KVOTA	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
vrsta osiguranja 01	0.57	0.65	0.55	0.65	0.33	0.34	0.33	0.33	0.90	0.98	0.89	0.98
podvrsta osiguranja 01.7	0.13	0.21	0.13	0.20	0.38	0.34	0.38	0.31	0.50	0.55	0.51	0.51
vrsta osiguranja 02	0.53	0.53	0.53	0.53	0.31	0.32	0.30	0.31	0.84	0.84	0.84	0.84
vrsta osiguranja 03	0.66	0.91	0.68	0.90	0.33	0.37	0.34	0.39	0.99	1.28	1.02	1.29
vrsta osiguranja 04	0.06	0.04	0.03	-0.74	0.25	0.62	0.91	3.28	0.31	0.66	0.93	2.54
vrsta osiguranja 05	-0.01	-0.12	0.03	0.11	0.18	0.22	1.06	1.23	0.17	0.10	1.09	1.34
vrsta osiguranja 06	-0.72	1.29	0.38	-0.57	0.24	0.31	1.23	1.93	-0.48	1.60	1.61	1.35
vrsta osiguranja 07	0.09	-0.65	0.10	-0.37	0.41	0.35	0.69	0.49	0.50	-0.29	0.79	0.11
vrsta osiguranja 08	0.24	0.33	0.30	0.35	0.39	0.41	0.64	0.76	0.63	0.74	0.95	1.11
vrsta osiguranja 09	0.55	0.25	0.41	0.42	0.37	0.33	0.79	0.82	0.92	0.58	1.21	1.24
vrsta osiguranja 10	0.50	0.46	0.51	0.47	0.29	0.28	0.29	0.28	0.79	0.75	0.80	0.75
podvrsta osiguranja 10.1	0.52	0.47	0.53	0.47	0.29	0.27	0.29	0.27	0.80	0.73	0.82	0.73
vrsta osiguranja 11	0.01	0.02	0.13	0.10	0.16	0.24	6.28	7.85	0.17	0.26	6.41	7.95
podvrsta osiguranja 11.1	0.01	0.02	0.13	0.10	0.16	0.24	6.28	7.85	0.17	0.26	6.41	7.95
vrsta osiguranja 12	0.00	0.13	0.00	0.21	0.38	0.53	0.46	0.71	0.39	0.66	0.46	0.92
podvrsta osiguranja 12.1	-0.06	0.10	-0.11	0.15	0.37	0.53	0.43	0.72	0.31	0.63	0.32	0.87
vrsta osiguranja 13	-0.33	0.63	-0.05	0.60	0.36	0.32	0.60	0.73	0.03	0.95	0.55	1.32
vrsta osiguranja 14	0.31	0.09	0.44	0.15	0.26	0.30	0.34	0.39	0.57	0.39	0.78	0.54
vrsta osiguranja 15	0.72	0.12	0.75	0.09	0.49	0.27	0.49	0.25	1.21	0.39	1.24	0.33
vrsta osiguranja 16	3.25	0.22	0.68	0.25	0.67	0.69	0.84	0.92	3.92	0.91	1.52	1.17
vrsta osiguranja 17	-0.10	-0.02	-0.11	-0.02	0.31	0.28	0.30	0.27	0.21	0.26	0.19	0.24
vrsta osiguranja 18	0.55	0.40	0.43	0.23	0.42	0.37	0.48	0.45	0.97	0.78	0.92	0.67
vrsta osiguranja 19	-0.04	0.00	-0.06	0.00	0.97	0.90	1.09	1.59	0.93	0.90	1.03	1.58
UKUPNO	0.48	0.48	0.51	0.52	0.32	0.31	0.35	0.35	0.80	0.80	0.86	0.87
vrsta osiguranja 20	0.49	0.50	0.49	0.51	0.19	0.20	0.19	0.20	0.69	0.70	0.68	0.70
vrsta osiguranja 21	2.13	2.42	2.13	2.42	0.28	0.39	0.27	0.39	2.40	2.82	2.39	2.82
vrsta osiguranja 22	0.29	0.39	0.30	0.38	0.20	0.21	0.23	0.23	0.49	0.59	0.53	0.62
vrsta osiguranja 23	0.03	27.97	0.03	27.97	0.17	0.39	0.17	0.39	0.20	28.36	0.20	28.36
UKUPNO	0.48	0.50	0.48	0.50	0.19	0.20	0.19	0.20	0.67	0.70	0.67	0.70

3.6 Koncentracija tržišta osiguranja

Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)¹⁶, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa, u 2023. godini bilježi trend rasta u odnosu na 2022. godinu, i iznosi 2.101,5.

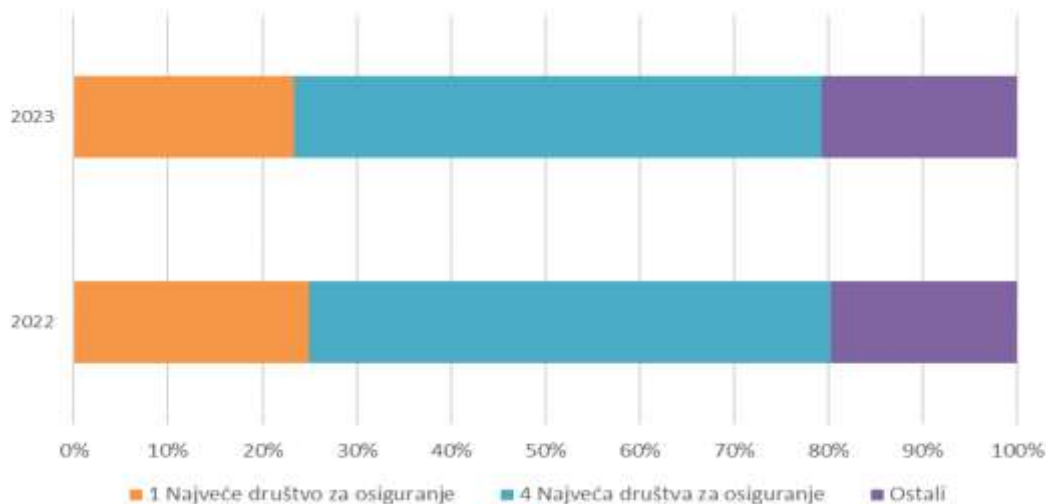
¹⁶ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno saberu.

Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2022. i 2023.

Naziv društva	2022			2023		
	Bruto premija	Učešće	HHI	Bruto premija	Učešće	HHI
Generali osiguranje Montenegro	12,201,568	11.3%	127.0	12,834,495	11.9%	140.5
Grawe neživotno osiguranje	7,186,147	6.6%	44.0	8,684,507	8.0%	64.3
Lovćen osiguranje	36,008,211	33.3%	1,105.8	36,481,323	33.7%	1,135.1
Sava osiguranje	17,392,666	16.1%	258.0	20,670,382	19.1%	364.4
Uniqa neživotno osiguranje	14,120,670	13.0%	170.1	17,160,184	15.8%	251.1
Grawe osiguranje	7,098,378	6.6%	43.0	7,519,425	6.9%	48.2
Lovćen životno osiguranje	4,882,123	4.5%	20.3	5,307,170	4.9%	24.0
Uniqa životno osiguranje	1,805,588	1.7%	2.8	1,639,285	1.5%	2.3
Wiener Stadtische životno osiguranje	7,587,919	7.0%	49.1	9,156,955	8.5%	71.5
UKUPNO	108,283,271	100.0%	1,820.1	119,453,725	110.3%	2,101.5

Indikator koncentracija tržišta osiguranja

Grafik 9. Indikator Koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2022. i 2023.

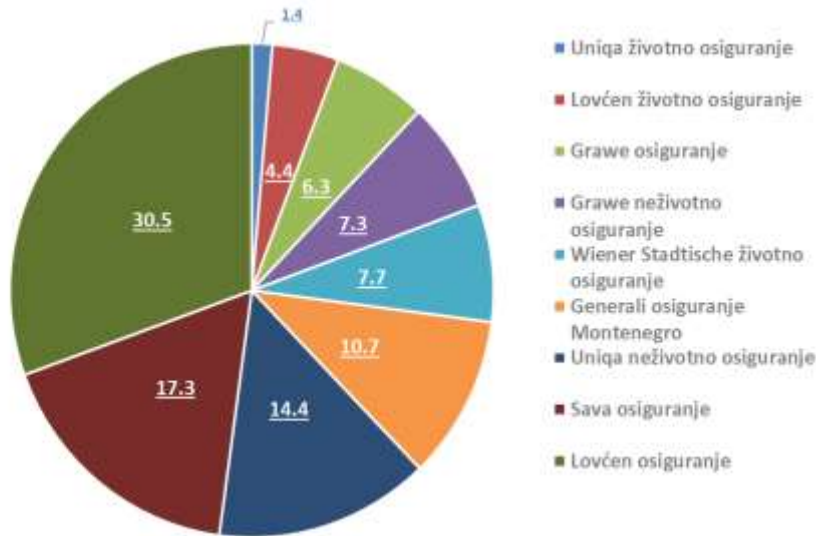

Indikator Koncentracija tržišta osiguranja je mjera tržišnog učešća koje ostvaruju najveće kompanije na tržištu. Na grafiku je prikazana koncentracija koju ostvaruju jedno i četiri najveća osiguravača u Crnoj Gori u odnosu na ostale kompanije na tržištu, mjereno prema bruto faktuiranoj premiji.

3.7 TRŽIŠNO UČEŠĆE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Prema rasporedu tržišnog učešća, najveće tržišno učešće mjereno premijom zadržalo je Lovćen osiguranje sa 30,5% učešća, odnosno sa 36,5 mil. EUR premije, zatim slijede: Sava osiguranje sa 17,3% učešća (20,7 mil. EUR), Uniqa neživotno osiguranje sa 14,4% (17,2 mil. EUR), Generali osiguranje Montenegro sa 10,7% (12,8 mil. EUR), Wiener Städtische životno osiguranje sa 7,7% (9,2 mil. EUR), Grawe neživotno osiguranje sa 7,3% (8,7 mil. EUR), Grawe osiguranje sa 6,3% (7,5 mil. EUR), Lovćen životna osiguranja sa 4,4% (5,3 mil. EUR) i Uniqa životno osiguranje sa 1,4% (1,6 mil. EUR).

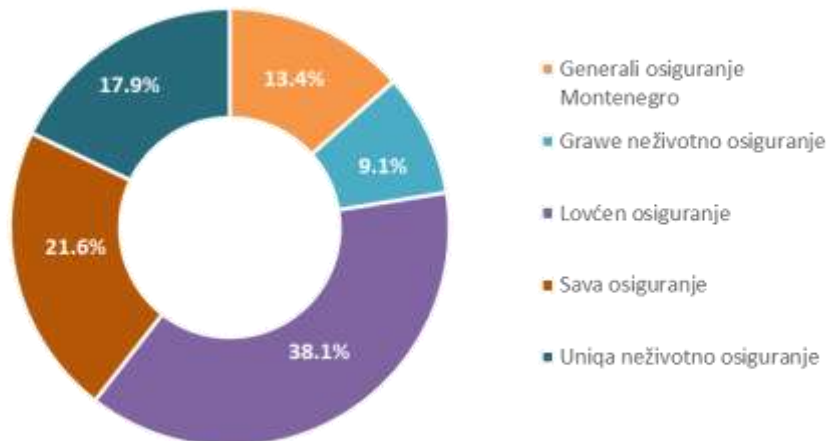
Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2023. (%)

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji neživotnog osiguranja

U premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće od 38,1% i dalje ima Lovćen osiguranje. Nadalje, raspored društva prema tržišnom učešću u ovom segmentu je: Sava osiguranje sa učešćem od 21,6%, Uniqa neživotno osiguranje sa 17,9%, Generali osiguranje Montenegro sa 13,4% i Grawe neživotno osiguranje sa 9,1%.

Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2023.

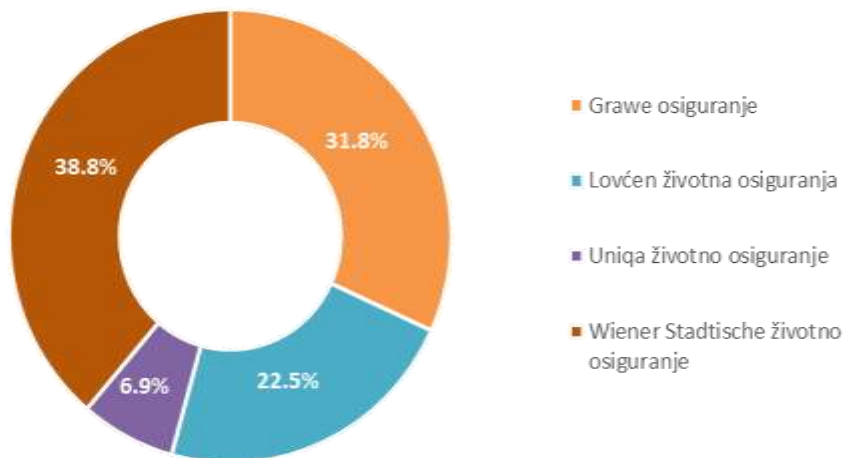
Od društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja rast učešća u premiji neživotnih osiguranja ostvarilo je društvo Sava osiguranje za 1,6 procentnih poena, Uniqa neživotno osiguranje za 1,7 p.p i Grawe neživotno osiguranje za 0,8 p.p. dok je do pada došlo kod Lovćen osiguranje za 3,4 p.p, i Generali osiguranje Montenegro 0,6 p.p.

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji životnog osiguranja

Posmatrano prema strukturi tržišnog učešća društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, u 2023. godini najveće učešće od 38,8% premije životnih osiguranja je ostvarilo Wiener Städtische

životno osiguranje, zatim Grawe osiguranje sa 31,8%, Lovćen životna osiguranja sa učešćem od 22,5% i Uniqa životno osiguranje sa 6,9%.

Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2023.

Od društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, rast učešća u premiji životnih osiguranja ostvarilo je društvo Wiener Städtische životno osiguranje 3,3 p.p, dok je do pada došlo kod Grawe osiguranje za 1,4 p.p, Uniqa životno osiguranje za 1,5 p.p. i Lovćen životna osiguranja za 0,4 p.p.

3.8 OBAVEZNA OSIGURANJA U SAOBRAĆAJU¹⁷

Ukupna premija obaveznih osiguranja u saobraćaju¹⁸ u 2023. godini iznosila je 44 mil. EUR, što predstavlja rast od 4,3 mil. EUR odnosno za 10,7% (2022: 39,7 mil. EUR). Do rasta premije obaveznih osiguranja u saobraćaju došlo je usljed rasta premije svih vrsta obaveznog osiguranja u saobraćaju, i to: obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 4 mil. EUR (10,6%), obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 97 hilj. EUR (11,8%), obaveznog osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode za 59 hilj. EUR (17,5%) i kod obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima za 71 hilj. EUR (20,4%).

Učešće premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u premiji neživotnih osiguranja u 2023. godini je iznosilo 45,9%, a u ukupnoj premiji 36,8%.

Tabela 15. Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2022. i 2023.

Obavezna osiguranja u saobraćaju	2022		2023		Index 2023/2022
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode	339,199	0.9%	398,462	0.9%	117.5
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	38,232,648	96.2%	42,271,139	96.1%	110.6
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	821,285	2.1%	918,508	2.1%	111.8

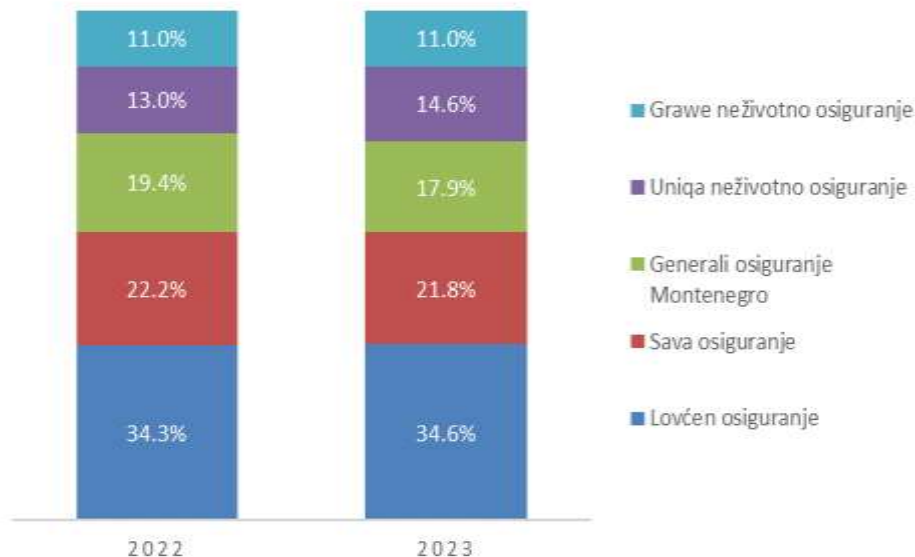
¹⁷ Obavezna osiguranja u saobraćaju definisana su Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Službeni list Crne Gore", br. 146/21).

¹⁸ Prikazana su obavezna osiguranja bez graničnog osiguranja.

Obavezna osiguranja u saobraćaju	2022		2023		Index 2023/2022
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima	347,854	0.9%	418,953	1.0%	120.4
UKUPNO	39,740,987	100.0%	44,007,062	100.0%	110.7

U strukturi premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2023. godini najveći udio ostvarilo je obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete prčinjene trećim licima koje čini 96,1% ukupne premije obaveznog osiguranja u saobraćaju (2022: 96,2%).

Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2022. i 2023.

3.9 ŽIVOTNA OSIGURANJA

Posmatrano prema vrstama osiguranja najzastupljenija vrsta je osiguranje života sa ukupnom premijom od 21,7 mil. EUR (91,8% ukupne premije životnog osiguranja). Pored ove vrste, značajno učešće od 7,8% u premiji životnih osiguranja ima dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života gdje je fakturisano 1,8 mil. EUR, koje zajedno sa osiguranjem života čini 99,6% ukupne premije životnih osiguranja.

Nakon dugog perioda niskih i negativnih kamatnih stopa, koji je započeo 2014. godine, jedan od najznačajnijih novih trendova koji je započet u 2022. godini je naglašeni rast kamatnih stopa, koji se direktno reflektuje na usporavanje ekonomskog rasta i time na potencijal rasta djelatnosti osiguranja. Okruženje visokih kamatnih stopa zahtijeva prilagođavanje sektora osiguranja, u pogledu vrijednovanja imovine i dugoročnih obaveza, i može uticati na promjenu u politikama ulaganja osiguravača, gdje trend rasta investicionih prihoda nije pratio rast kamatnih stopa i na nivou zemalja EU, u 2023. godini.

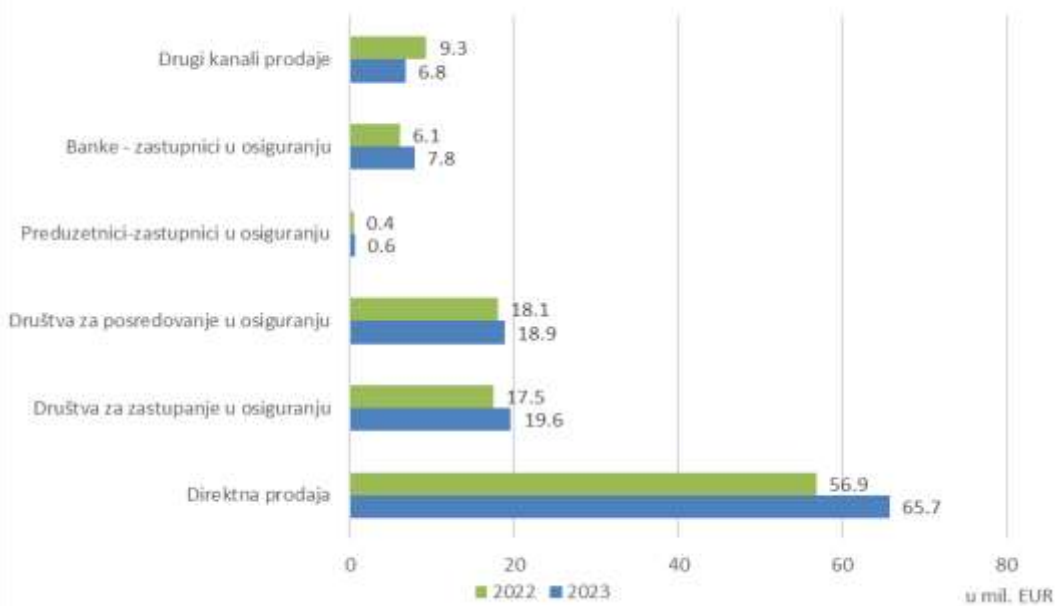
Trend rasta kamatnih stopa predstavlja dodatni izazov za životne osiguravače koji nude tradicionalne proizvode osiguranja, sa relativno nižim prinosom, prije svega u pogledu zadržavanja konkurentne pozicije u odnosu na rastuće prinose kod alternativnih ulaganja.

U segmentu životnih osiguranja, započela je prodaja “unit-linked“ proizvoda koji predstavlja kombinaciju životnog osiguranja i ulaganja u investicione fondove, kod kojih ugovarač osiguranja preuzima na sebe rizik ulaganja.

3.10 KANALI DISTRIBUCIJE U OSIGURANJU

Crnogorski osiguravači su se i u 2023. godini u određenoj mjeri orijentisali na uspostavljanje i promociju digitalnih servisa za korisnike, koji funkcionišu samostalno ili kao dodatni servis uz tradicionalne kanale distribucije (digitalna polisa, sistem upravljanja odnosa sa klijentom, tzv. *customer engagement* platforme, *underwriting-a*, prijava osiguranog slučaja putem digitalnih platformi, *interaktivne web stranice i dr.*). U 2023. godini, premija zaključena direktnom prodajom društava za osiguranje iznosila je 65.7 mil. EUR (55% ukupne premije), zatim putem društava za zastupanje u osiguranju 19.6 mil. EUR (16.4% ukupne premije), društava za posredovanje u osiguranju 18.9 mil. EUR (15.8% premije), putem drugih kanala prodaje 6.8 mil. EUR (5.7%), putem banaka - zastupnika u osiguranju 7.8 mil. EUR (6.6% premije), dok je putem preduzetnika – zastupnika u osiguranju zaključena premija u iznosu od 607.2 hilj. EUR (0.5% premije).

Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2022. i 2023.

Posmatrano prema kanalima distribucije, eksterni kanali prodaje ostvarili su blagi pad učešća u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu.

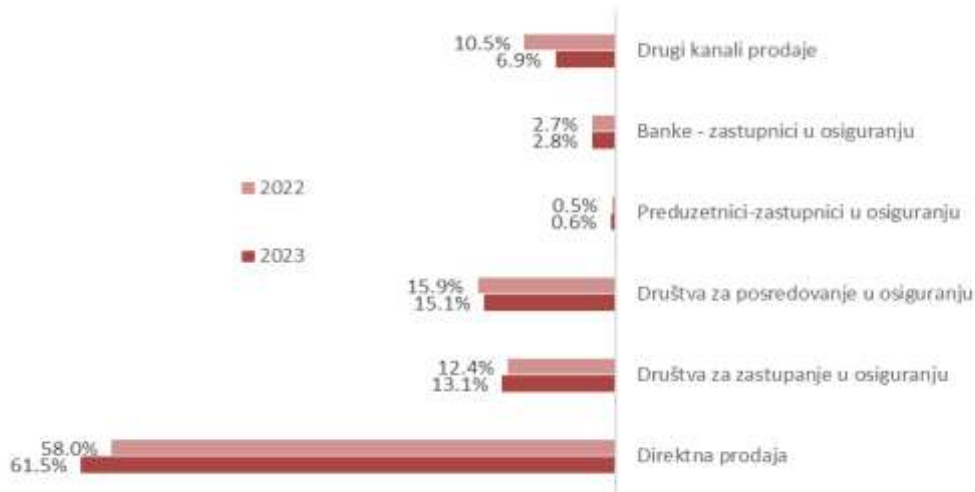
Tabela 16. Učešće bruto fakturisane premije u ukupnoj premiji po kanalima distribucije

Kanali distribucije	Direktna prodaja	Društva za zastupanje u osiguranju	Društva za posredovanje u osiguranju	Preduzetnici-zastupnici u osiguranju	Banke - zastupnici u osiguranju	Drugi kanali prodaje
2023.	55.0%	16.4%	15.8%	0.5%	6.6%	5.7%
2022.	52.5%	16.2%	16.7%	0.4%	5.6%	8.6%
Promjene (PP)	2.5%	0.2%	-0.9%	0.1%	1.0%	-2.9%

U 2023. godini najveće učešće u kanalima prodaje neživotnog osiguranja imao je direktan kanal prodaje društava za osiguranje (61,5%), zatim slijede društva za posredovanje u osiguranju (15,1%),

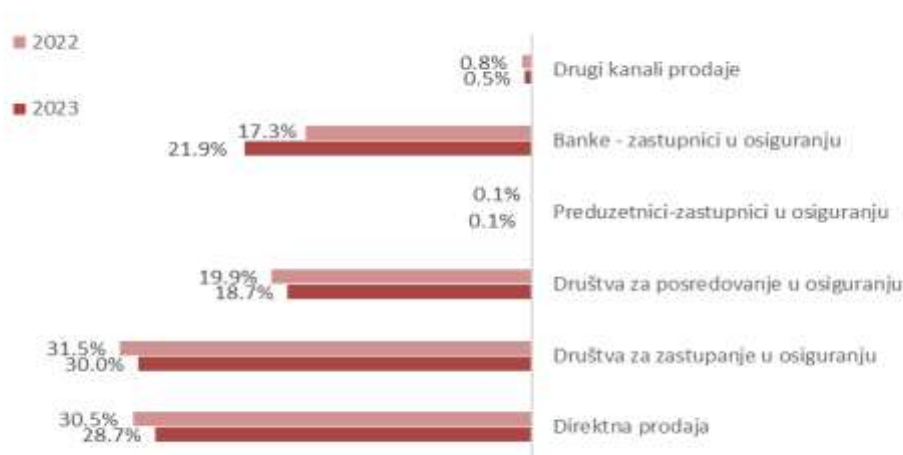
društva za zastupanje u osiguranju (13,1%), drugi kanali prodaje (6,9%), banke-zastupnici u osiguranju (2,8%) i preduzetnici-zastupnici u osiguranju (0,6%).

Grafik 15. Učešće kanala distribucije u premiji neživotnog osiguranja (2022. i 2023.)

U 2023. godini najveće učešće u kanalima prodaje životnog osiguranja imala je prodaja preko društava za zastupanje u osiguranju (30%), zatim kanal direktne prodaje društava za osiguranje (28,7%), prodaja putem banaka-zastupnika u osiguranju (21,9%), društava za posredovanje u osiguranju (18,7%), drugi kanali prodaje (0,5%) i preduzetnici-zastupnici u osiguranju (0,1%).

Grafik 16. Učešće kanala distribucije u premiji životnog osiguranja (2022. i 2023.)

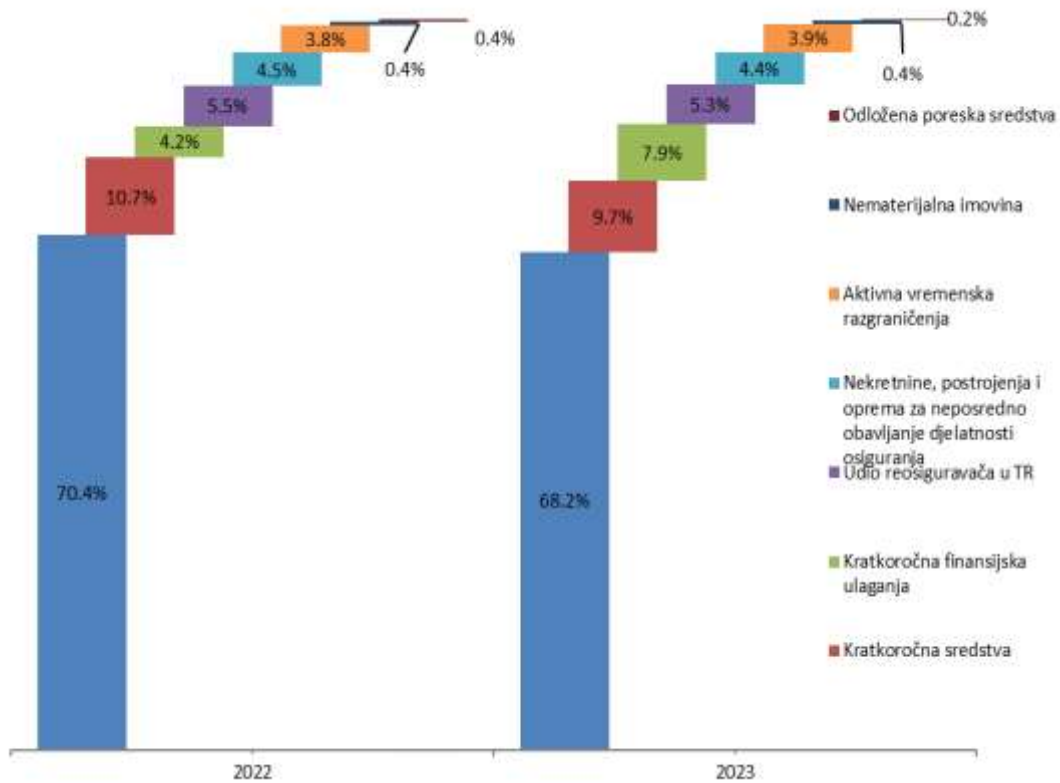

IV. STRUKTURA AKTIVE

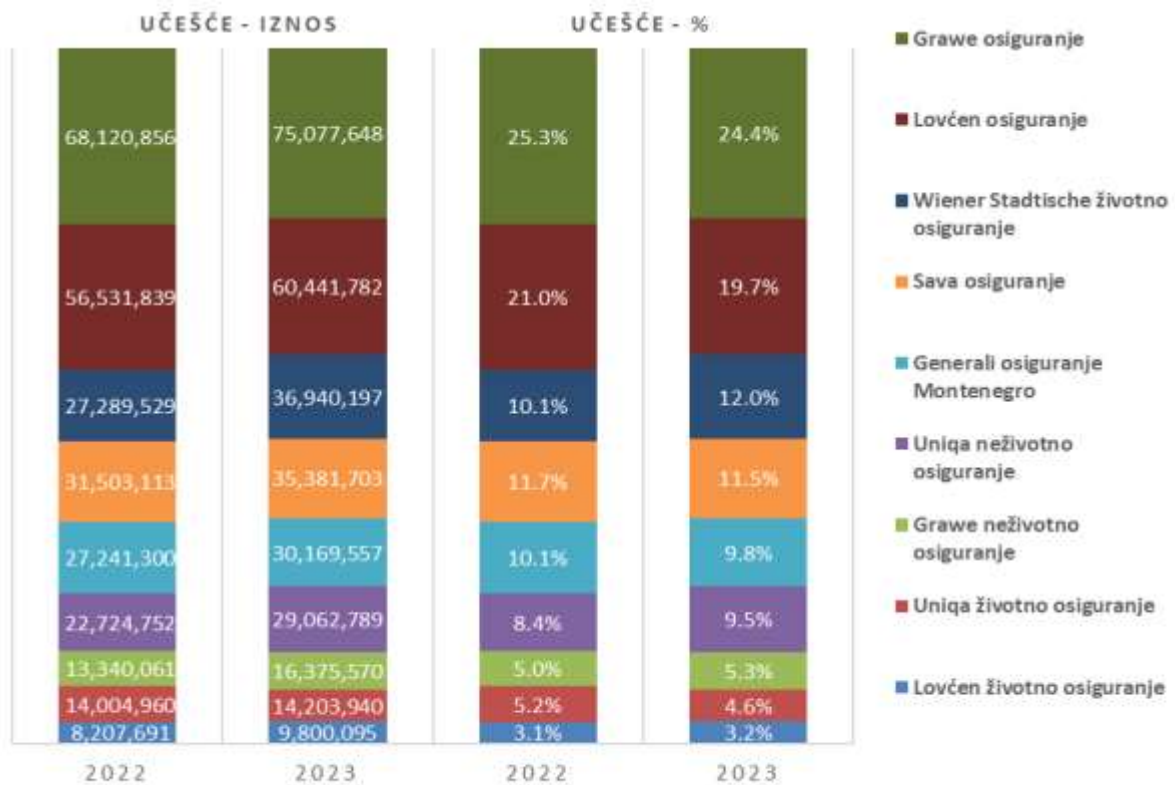
Vrijednost aktive društava za osiguranje na agregatnom nivou, na dan 31.12.2023. godine, iznosila je 307,5 mil. EUR, što predstavlja rast od 14,3% u odnosu na vrijednost aktive na dan 31.12.2022. godine. U strukturi aktive najznačajniju kategoriju predstavljaju „dugoročna finansijska ulaganja“ sa učešćem od 68,2%, zatim slijede „kratkoročna sredstva“ sa učešćem od 9,7% i „kratkoročna finansijska ulaganja“ sa učešćem od 7,9%.

Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023. godine

Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.

Bilansne kategorije u okviru aktive društava za osiguranje

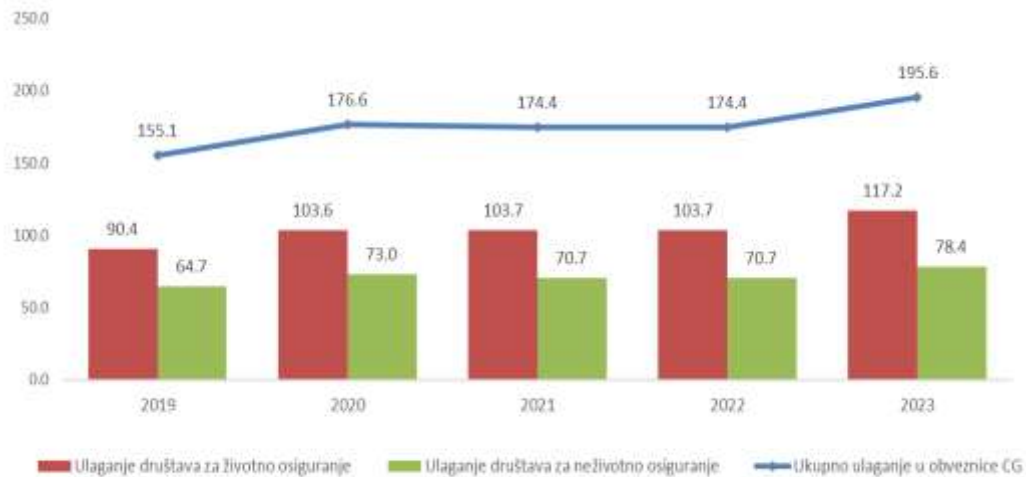
Posmatrano prema vrijednostima osnovnih kategorija aktive na dan 31.12.2023. godine pad je zabilježen samo u kategoriji „odložena poreska sredstva“ za 352 hilj. EUR. Kategorije koje su na kraju 2023. godine u najznačajnijoj mjeri doprinijele rastu vrijednosti aktive na nivou crnogorskog tržišta osiguranja su kategorija „dugoročna finansijska ulaganja“ koja je iznosila 209,6 mil. EUR i ostvarila rast od 10,7%, odnosno u ukupnom iznosu od 20,2 mil. EUR, najviše iz razloga rasta ulaganja u hartije od vrijednosti (17,7 mil. EUR); zatim kategorija „kratkoročna finansijska ulaganja“ za 113,2% (12,9 mil. EUR), kao i, kategorija „aktivna vremenska razgraničenja“ za 17,7% odnosno 1,8 mil. EUR u poređenju sa 2022. godinom.

Ulaganja u obveznice

Nedovoljna aktivnost na crnogorskom tržištu kapitala, kao i značajni transakcioni troškovi na inostranim tržištima kapitala uticali su na investicionu politiku crnogorskih osiguravača u 2023. godini. Sektor osiguranja je nastavio investicionu politiku dominantnog ulaganja sredstava u državne obveznice, kao kategoriju investicione imovine, koju prema procjenama osiguravača, karakteriše prihvatljivi nivo rizika, zadovoljavajući prinosi i likvidnost. Ukupna ulaganja društava za osiguranje u obveznice su, na dan 31.12.2023. godine, iznosila 211,8 mil. EUR (2022: 178,1 mil. EUR), što predstavlja 68,9% ukupne aktive sektora osiguranja. Najveći dio ulaganja (195,6 mil. EUR) se odnosio na ulaganja u obveznice čiji je emitent država Crna Gora (2022: 174,4 mil. EUR), što upućuje na visok nivo koncentracije ukupnih ulaganja osiguravača i izloženost prema kreditnom riziku jednog emitenta. Od ukupnog iznosa obveznica države Crne Gore društva su 190,3 mil. EUR plasirala u dugoročne državne obveznice, a 5,3 mil. EUR (2,7% državnih obveznica) u kratkoročne državne obveznice (državni zapisi). Na dan 31.12.2023. evidentirana su ulaganja sredstava osiguravača u državne obveznice druge države (12,9 mil. EUR), u obveznice komercijalne banke (3,3 mil. EUR) i fondove (16 hilj. EUR). Posmatrano prema grupama osiguranja, društva za životno osiguranje uložila su, na dan 31.12.2023. godine, ukupno 117,2 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore (97,3% ukupnih

ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje), dok je 2,5 mil. EUR uloženo u korporativne obveznice u drugoj zemlji (2,1% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje), a 723 hilj. EUR odnosno 0,6% u državne obveznice druge države. U segmentu neživotnih osiguranja, društva za osiguranje su, na dan 31.12.2023. godine, uložila ukupno 78,4 mil. EUR (86,5% ukupnih ulaganja u obveznice društava za neživotno osiguranje), u državne obveznice Crne Gore, dok je 12,2 mil. EUR uloženo u državne obveznice druge države (13,5% ukupnih ulaganja u obveznice društava za neživotno osiguranje) dok je 799 hilj. EUR odnosno 0,9% uloženo u korporativne obveznice u drugoj zemlji.

Grafik 19. Kretanje ulaganja društava za osiguranje u državne obveznice CG za period 2019-2023.

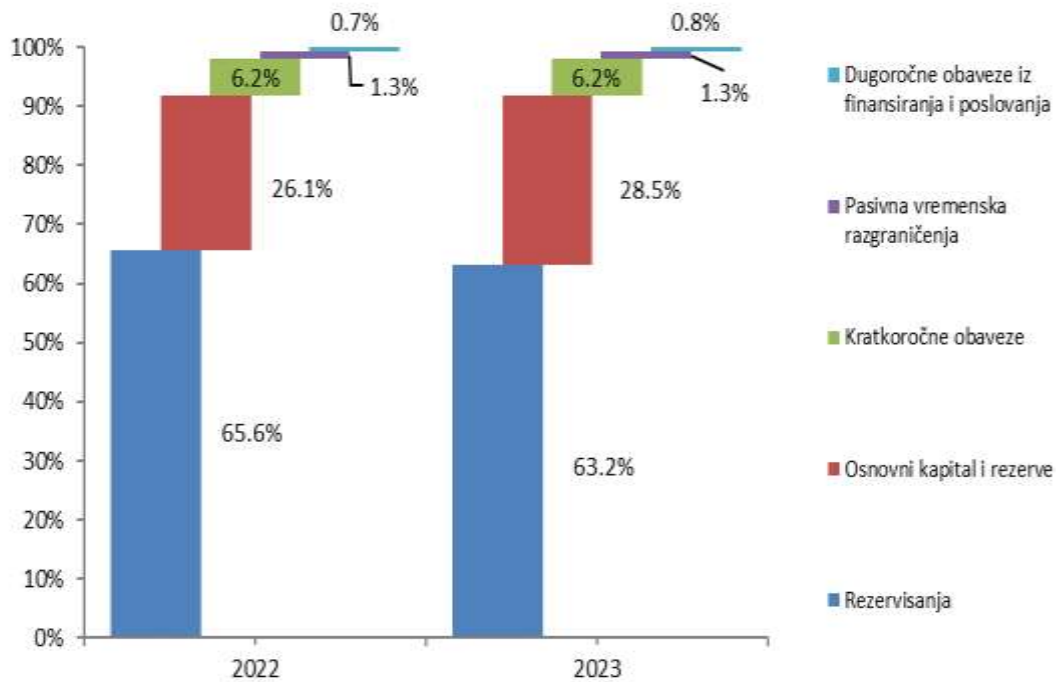
V. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori, na dan 31.12.2023. godine, iznosila je 307,5 mil. EUR, što predstavlja rast od 14,3% u odnosu na vrijednost ukupne pasive na dan 31.12.2022. godine.

Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.

	2022.		2023.		Index 2023/2022
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osnovni kapital i rezerve	70.264.029	26,1%	87,521,144	28.5%	124.6
Rezervisanja	176.534.616	65,6%	194,445,864	63.2%	110.1
Kratkoročne obaveze	16.720.833	6,2%	18,986,988	6.2%	113.6
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	2.011.947	0,7%	2,476,827	0.8%	123.1
Pasivna vremenska razgraničenja	3.432.676	1,3%	4,022,457	1.3%	117.2
UKUPNO	268.964.101	100%	307,453,280	100%	114.3

Sve kategorije pasive ostvarile su rast u odnosu na prethodnu godinu. Najveći rast u apsolutnom iznosu, u okviru ukupne pasive društava za osiguranje u 2023. godini ostvarila je kategorija „rezervisanja”, koja obuhvata bruto tehničke rezerve društava za osiguranje i ostala rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade, otpremnine, štetne ugovore i sl, i to u iznosu od 17,9 mil. EUR, odnosno za 10,1% u odnosu na dan 31.12.2022. godine. Rast su ostvarile kategorije „osnovni kapital i rezerve” za 17,3 mil. EUR odnosno za 24,6%, „kratkoročne obaveze” za 2,3 mil. EUR odnosno za 13,6%, „pasivna vremenska razgraničenja” za 590 hilj. EUR odnosno za 17,2%, „dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja” za 465 hilj. EUR odnosno za 23,1% u odnosu na 2022. godinu.

Grafik 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.

5.1 TEHNIČKE REZERVE

Društva za osiguranje su, u skladu sa Zakonom o osiguranju, dužna da na kraju svakog obračunskog perioda formiraju tehničke rezerve, koje predstavljaju rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Tehničke rezerve na dan 31.12.2023. godine, na nivou svih društava za osiguranje, iznosile su 192,8 mil. EUR, što predstavlja rast od 10,1% u odnosu na dan 31.12.2022. godine.

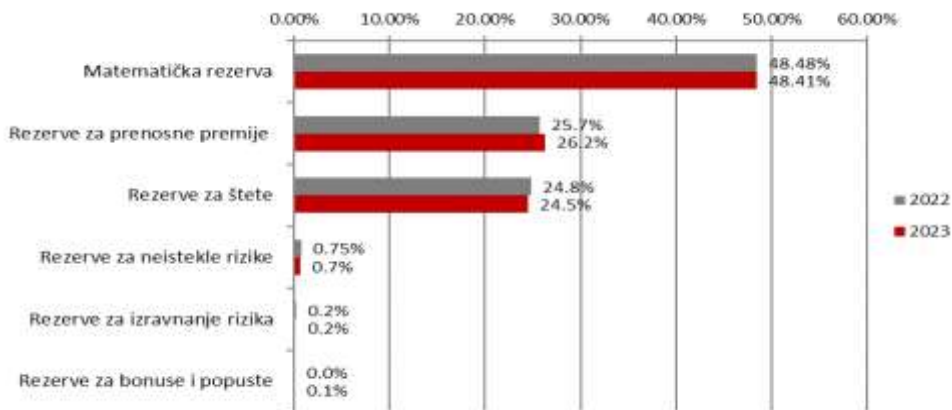
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31.12.2022. i 31.12.2023.

Tehničke rezerve	2022		2023		Index 2023/2022
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Rezerve za prenosne premije	45,076,003	25.7%	50,617,526	26.2%	112.3
Rezerve za štete	43,451,638	24.8%	47,157,956	24.5%	108.5
Rezerve za bonuse i popuste	36,711	0.0%	126,941	0.1%	345.8
Rezerve za izravnjanje rizika	384,889	0.2%	290,241	0.2%	75.4
Matematička rezerva	84,927,928	48.5%	93,351,838	48.4%	109.9
Rezerve za neistekle rizike	1,313,599	0.7%	1,273,061	0.7%	96.9
Posebne tehničke rezerve	0	0.0%	15,158	0.0%	-
UKUPNO	175,190,768	100%	192,832,721	100%	110.1

Najveći udio od 48,4% u ukupnim tehničkim rezervama društava za osiguranje na kraju 2023. godine ostvarila je matematička rezerva i to u iznosu od 93,4 mil. EUR, zatim rezerve za prenosne premije koje su iznosile 50,6 mil. EUR (26,2% ukupnih tehničkih rezervi), dok su rezerve za štete iznosile 47,2 mil. EUR (24,5% ukupnih tehničkih rezervi).

Najveći nominalni rast u odnosu na 2022. godinu ostvarila je matematička rezerva za 8,4 mil. EUR (9,9%), rezerve za prenosne premije za 5,5 mil. EUR, odnosno za 12,3%, rezerve za štete za 3,7 mil. EUR odnosno za 8,5%, kao i rezerve za bonuse i popuste za 90 hilj. EUR odnosno za 245,8%. Istovremeno, u okviru tehničkih rezervi pad su ostvarile rezerve za izravnjanje rizika i rezerve za neistekle rizike za 95 hilj. EUR (24,6%) i 41 hilj. EUR (3,1%), redom.

Grafik 21. **Struktura tehn. rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2022. i na dan 31. 12. 2023.**

Posmatrano prema grupama osiguranja, *bruto tehničke rezerve* su na nivou svih društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosile 97 mil. EUR, na dan 31.12.2023. godine, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 81 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* neživotnih osiguranja je veća u odnosu na kraj 2022. godine za 10,2%, odnosno za 9 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe osiguranja veća za 10,3%, odnosno za 7,5 mil. EUR.

Bruto tehničke rezerve na nivou društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja su iznosile 95,8 mil. EUR, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 95,5 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* životnih osiguranja je porasla u odnosu na 2022. godinu za 9,9%, odnosno za 8,6 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe porasla za 10%, odnosno za 8,7 mil. EUR.

Tabela 19. **Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31.12.2023.**

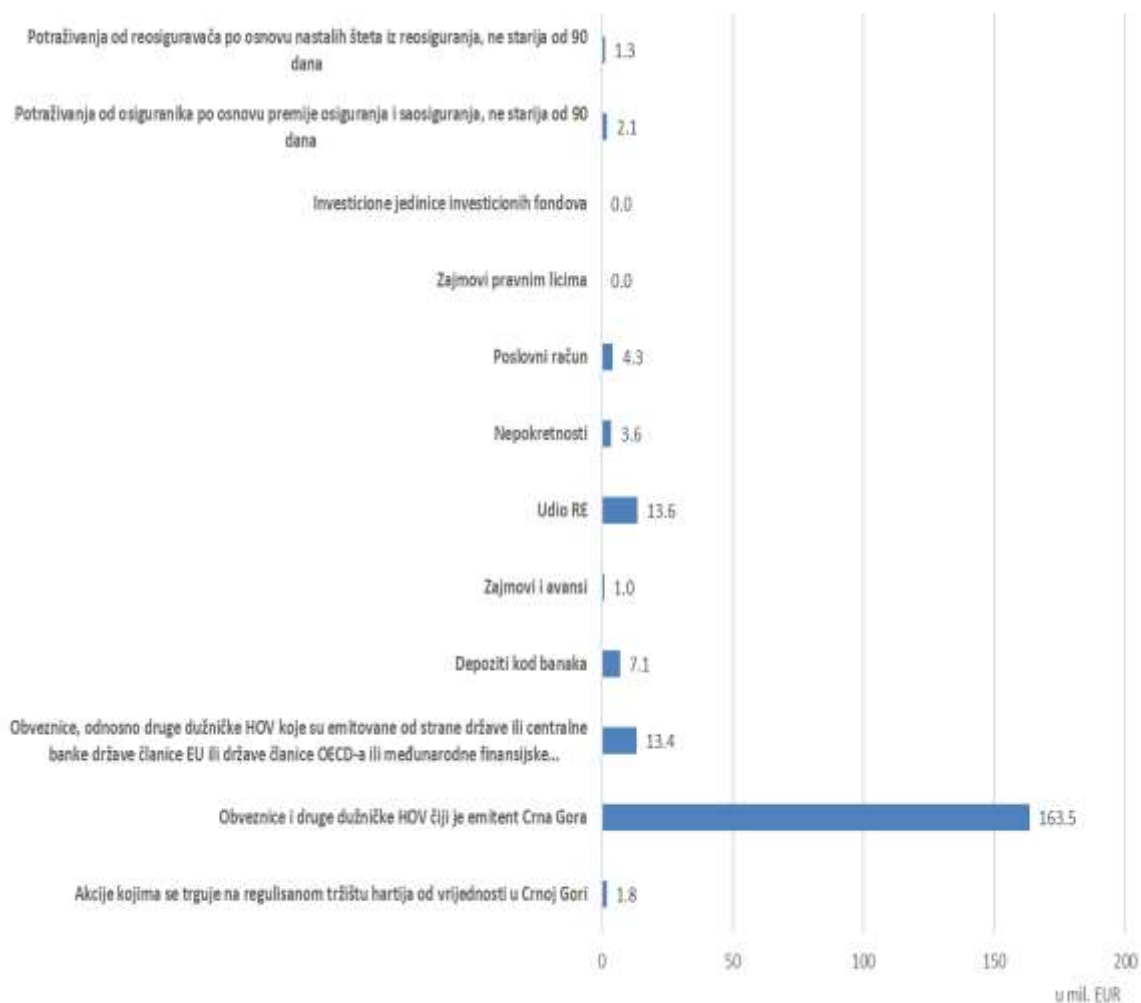
Grupa osiguranja	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (EUR)	Učešće (%)	Iznos (EUR)	Učešće (%)
Životno osiguranje	95,455,290	54.1%	95,800,800	49.7%
Neživotno osiguranje	81,055,560	45.9%	97,031,920	50.3%
UKUPNO	176,510,850	100%	192,832,721	100%

VI. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVU

Zakon o osiguranju i Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje propisuju oblike imovine u koje se mogu plasirati sredstva tehničkih rezervi društava za osiguranje, kao i ograničenja za ukupna i pojedinačna deponovanja i ulaganja tih sredstava. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta osiguranja ukazuje da su sva društva za osiguranje na kraju 2023. godine obezbijedila veću pokrivenost bruto tehničkih rezervi od zahtjevanog nivoa u skladu sa zakonskom regulativom.

Na dan 31.12.2023. godine traženo pokriće bruto tehničkih rezervi iznosilo je 192,8 mil. EUR. Društva za osiguranje, za pokriće bruto tehničkih rezervi, ukupno su uložila 211,7 mil. EUR, odnosno 18,8 mil. EUR ili 9,8% iznad traženog pokrića.

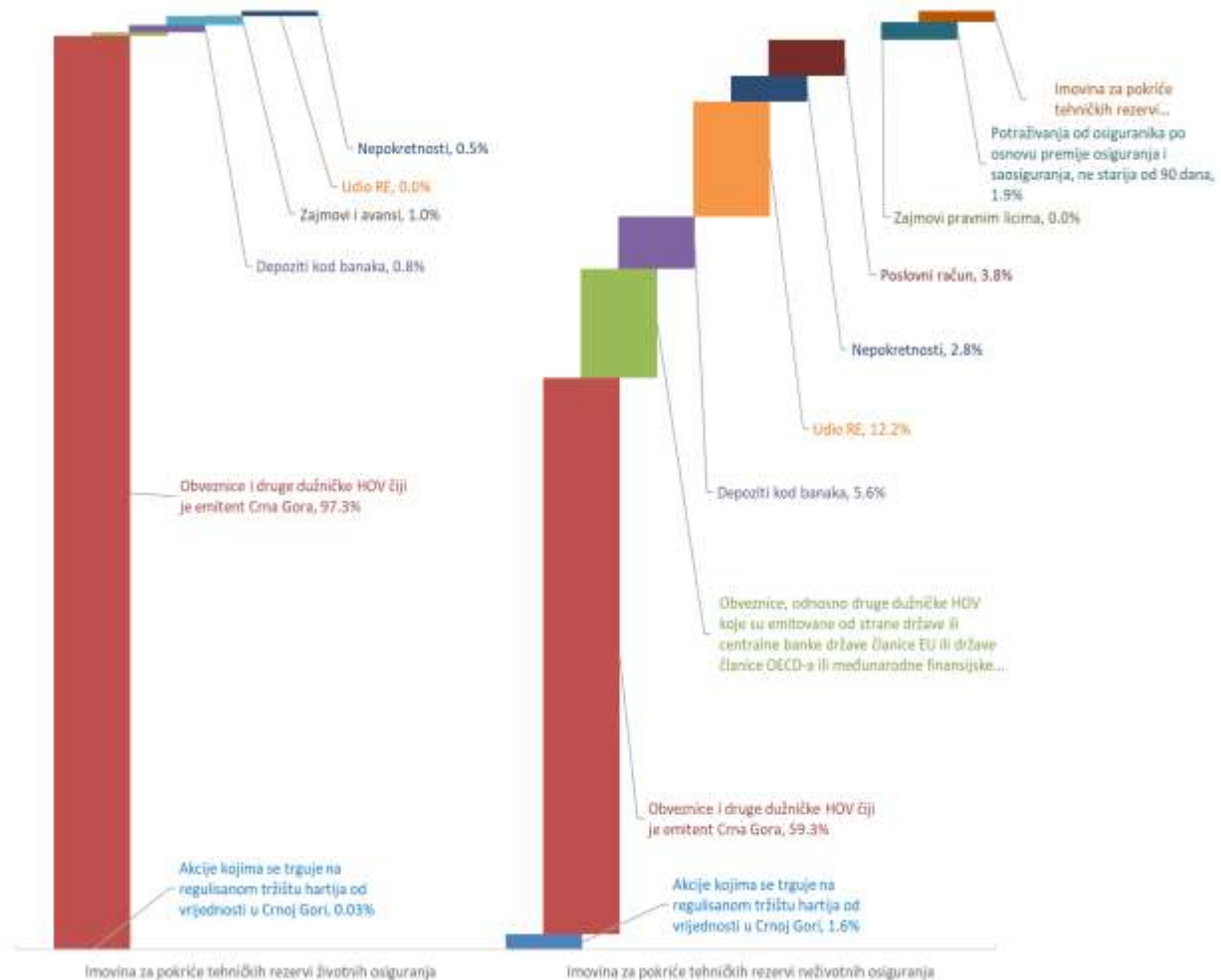
Grafik 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31.12.2023.

Analiza strukture ulaganja i deponovanja ukupnih sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na dan 31.12.2023. godine ukazuje da su najveći udio od 77,3% (2022: 79,2%) činila ulaganja u državne obveznice, koja su iznosila 163,5 mil. EUR. Naime, društva za životno osiguranje su od sredstava bruto tehničkih rezervi 97,4mil. EUR uložila u državne obveznice, dok su društva za neživotno osiguranje u ovaj oblik imovine uložila 66,2 mil. EUR.

Udio reosiguravača u tehničkim rezervama činio je 6,4% ili 13,6 mil. EUR ukupnih ulaganja bruto tehničkih rezervi (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 13,6 mil. EUR, dok su životna društva deponovala svega 4 hilj. EUR), zatim obveznice stranih zemalja su ostvarile učešće od 6,3% ili 13,3 mil. EUR (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 13 mil. EUR, dok su životna društva deponovala svega 350 hilj. EUR), Depoziti kod banaka 3,3% ili 7 mil. EUR, poslovni račun od 2% ili 4,3 mil. EUR, nepokretnosti od 1,7% ili 3,6 mil. EUR, akcije kojima se trguje na regulisanom tržištu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori 0,9% ili 1,8 mil. EUR.

Grafik 23. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja na dan 31.12.2023.

Društva koja se bave poslovima neživotnih osiguranja su, u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, na dan 31.12.2023.godine, izvršila ulaganje i deponovanje sredstava bruto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine u iznosu od 111,6 mil. EUR (115% ukupnih bruto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja).

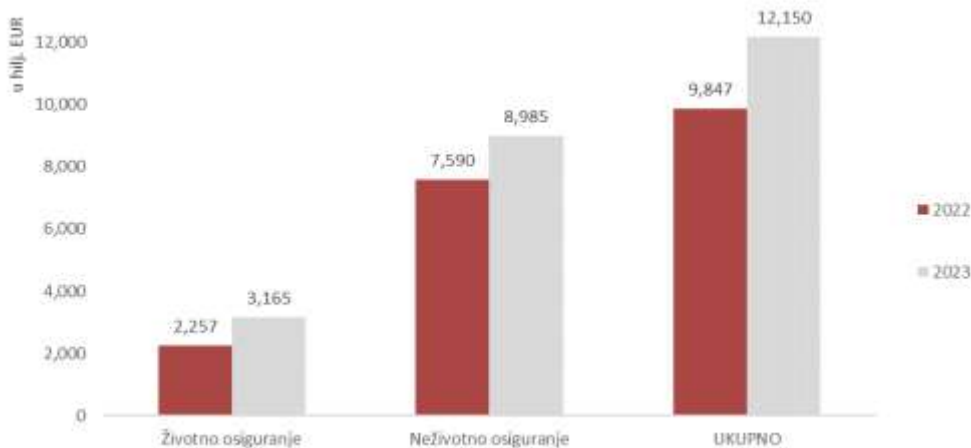
Društva za životno osiguranje su u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine, poštujući ograničenja propisana Pravilnikom, na dan 31.12.2023.godine, plasirala 100 mil. EUR sredstava bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja.

VII. POKAZATELJI POSLOVANJA

7.1 NETO DOBIT/GUBITAK ZA POSLOVNU GODINU

Sektor osiguranja je u 2023. godini ostvario pozitivan neto rezultat za poslovnu godinu u iznosu od 12,1 mil. EUR, što je predstavlja rast od 23,4% u odnosu na 2022. godinu (2022: 9,8 mil. EUR). Navedeni rast je u najvećoj mjeri rezultat rasta poslovnog rezultata dva društva za neživotno osiguranje.

Grafik 24. **Neto dobit u 2022. i 2023.**

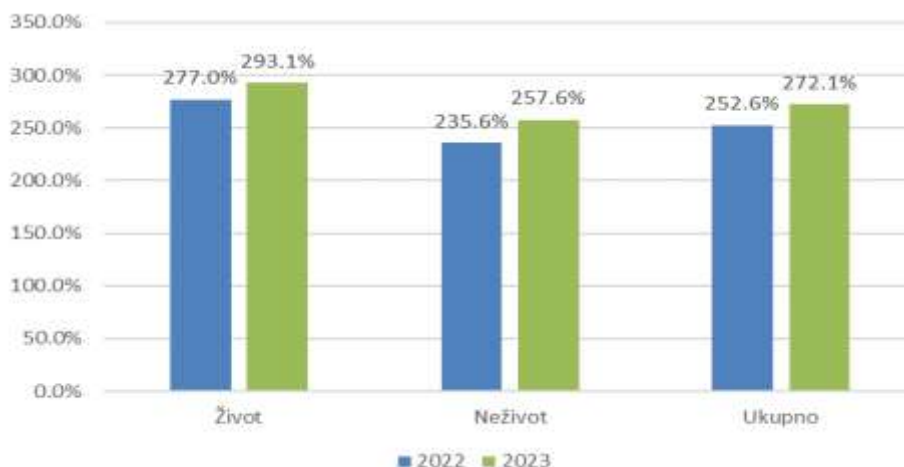
U 2023. godini, kao i u 2022. godini, pozitivno je poslovalo svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori.

7.2 ADEKVATNOST KAPITALA I SOLVENTNOST I LIKVIDNOST

Društvo za osiguranje je dužno da, u skladu sa Zakonom o osiguranju, održava kapital na nivou adekvatnom obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja.

Na dan 31.12.2023. godine svih devet društava za osiguranje na tržištu osiguranja u Crnoj Gori su bila kapitalno adekvatna.

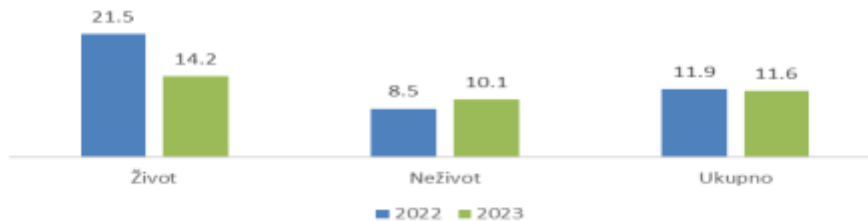
Solventnost osiguravača predstavlja njegovu sposobnost da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje obaveze u iznosima i rokovima njihovog dospijanja. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31.12.2023. godine je ostvario prosječnu vrijednost od 272,1%, i zabilježio je rast u odnosu na kraj 2022. godine kada je iznosio 252,6%.

Grafik 25. **Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.**

Na dan 31.12.2023. godine svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori su bila likvidna. Koeficijent likvidnosti na dan 31.12.2023. godine na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori je iznosio 11,6 (2022: 11,9) što ukazuje na dovoljnost likvidnih sredstava za izmirenje obaveza društava za

osiguranje (dospjelih obaveza i obaveza koje dospijevaju u roku od 14 dana od dana utvrđivanja koeficijenta likvidnosti)¹⁹.

Grafik 26. **Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31.12.2022. i na dan 31.12.2023.**

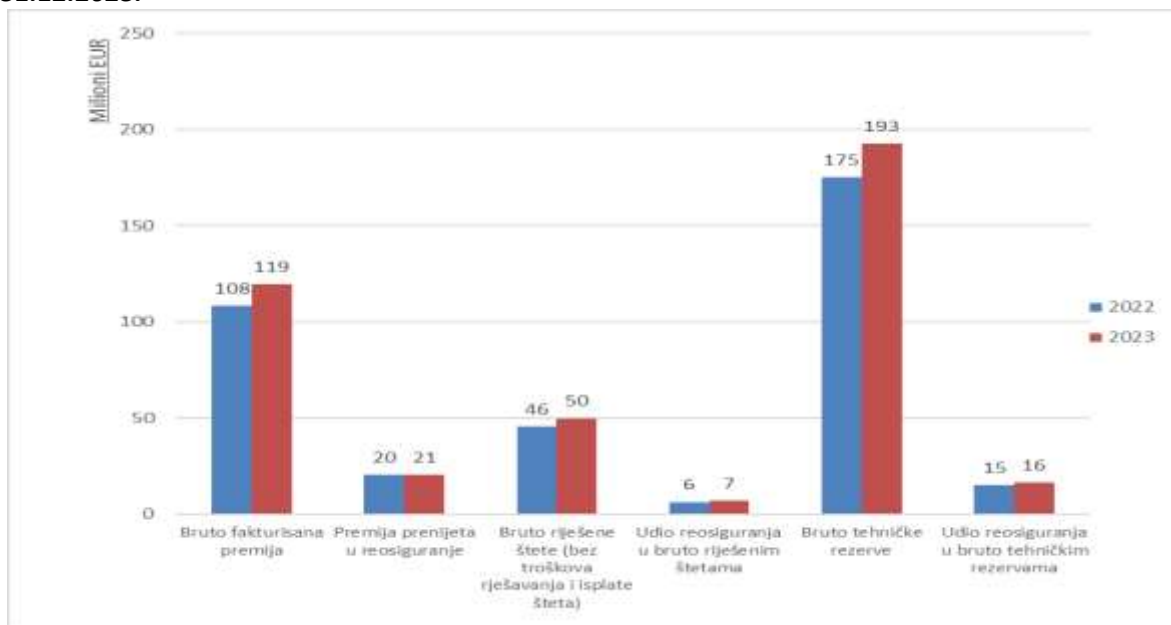
7.3 REOSIGURANJE

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa renomiranim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos rizika u reosiguranje i obezbijedili zaštitu od šteta koje bi mogle ugroziti njihovo poslovanje. U toku 2023. godine odobrena provizija od strane reosiguravača je povećana za 4,2% u odnosu na 2022. godinu i iznosila je 3,9 mil. EUR.

Premija prenijeta u reosiguranje iznosila je 20,5 mil. EUR (17,2% premije u 2023. godini) i ostvarila je rast od 0,7% najviše usljed rasta premije prenijete u reosiguranje kod osiguranja motornih vozila i ostalih osiguranja imovine.

Učešće reosiguravača u bruto riješenim štetama u 2023. godini je iznosilo 6,9 mil. EUR i ostvarilo je povećanje za 8,6% u odnosu na 2022. godinu.

Grafik 27. **Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31.12.2023.**

¹⁹ koeficijent se obračunava u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje („Sl. list CG“ br. 022/14).

7.4 NETO MJERODAVNI TEHNIČKI REZULTAT I RENTABILNOST IMOVINE I KAPITALA

Neto mjerodavni tehnički rezultat predstavlja pokazatelj adekvatnosti odnosno dovoljnosti premije za plaćanje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju. Posmatrano na agregatnom nivou društava za neživotno osiguranje, vrijednost ovog pokazatelja je na kraju 2023. godine iznosila 0,79. Navedeno ukazuje da je za grupu neživotnog osiguranja visina mjerodavnih šteta u samopr održaju manja za 21% od mjerodavne tehničke premije u samopr održaju, odnosno da je neto mjerodavna tehnička premija bila dovoljna za izmirenje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju.

Na dan 31.12.2023. godine svih devet društava za osiguranje je ostvarilo pozitivab net rezultati prinos na imovinu i kapital.

Tabela 20. *Pokazatelji rentabilnosti u 2023.*

	Aktiva (€)	Kapital (€)	Neto dobit/gubitak (€)	ROA	ROE
UKUPNO	307,453,280	80,218,786	12,149,645	4.0	15.1
Životna osiguranja	136,021,879	35,177,176	3,164,515	2.3	9.0
Neživotna osiguranja	171,431,401	45,041,610	8,985,131	5.2	19.9

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA – prinos na aktivu), kao odnos neto rezultata i ukupne aktive društva za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu, ostvarenog angažovanjem sredstava u poslovima osiguranja, investiranja itd. U 2023. godini na nivou cjelokupnog tržišta pokazatelj rentabilnosti imovine je iznosio 4% (2022: 3,7%). Rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja na kraju 2023. godine je iznosila 2,3% (2022: 1,9%), dok je rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosila 5,2% (2022: 5%).

Pokazatelj rentabilnosti kapitala (ROE – prinos na kapital), kao odnos neto rezultata i kapitala društava za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na sopstvena sredstva. Na nivou cjelokupnog sektora osiguranja na kraju 2023. godine ostvaren je pozitivan prinos na kapital od 15,1% (2022: 13,3%).

Rentabilnost vlastitih sredstava (kapital i rezerve) društava za životno osiguranje iznosila je 9% (2022: 6,8%), dok je kod društava za neživotno osiguranje iznosila 19,9% (2022: 18,7%).

VIII. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Udruženje) je pravno lice osnovano u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju u Crnoj Gori. Sva društva za osiguranje koja se bave navedenom vrstom poslova moraju biti članovi Udruženja.

Udruženje svoje poslove obavlja preko osnovnih organizacionih djelova, koja nemaju svojstvo pravnog lica:

- 1) *Biroa zelene karte;*
- 2) *Garantnog fonda;*
- 3) *Informacionog centra.*

Udruženjem upravljaju članovi, a organi upravljanja su Skupština, koju čini po jedan predstavnik svakog društva za osiguranje koje je član, i Izvršni direktor koji predstavlja i zastupa Udruženje.

U okviru Udruženja poseban značaj ima Garantni fond, za čije funkcionisanje društva za osiguranje, koja se bave poslovima obaveznog osiguranja u saobraćaju, uplaćuju doprinos Garantnom fondu iz premija obaveznih osiguranja u saobraćaju. Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju sredstva Garantnog fonda koriste se za isplatu osigurane sume, odnosno naknadu štete oštećenim licima, i to:

- 1) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje nije bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju u skladu sa ovim zakonom;
- 2) zbog smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja prouzrokovane upotrebom nepoznatog motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva;
- 3) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju sa društvom za osiguranje kome je oduzeta dozvola za rad ili nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije;
- 4) u slučajevima iz čl. 34, 38 i 40 ovog zakona.

Iz sredstava Garantnog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade i isplate odštetnih zahtjeva koji padaju na teret Garantnog fonda.

U 2023. godini ukupan iznos doprinosa koja društva za osiguranje uplaćuju Garantnom fondu iznosio je 1,45 mil. EUR, što je za 3,33% manje u odnosu na 2022. godinu (2022: 1,5 mil. EUR). U toku 2023. godine Udruženje je isplatilo štete u iznosu od 1,6 mil. EUR (2022: 1 mil. EUR), od čega je za štete u zemlji isplaćeno 1,44 mil. EUR (2022: 928 hilj. EUR), a za štete u inostranstvu 157 hilj. EUR (2022: 77 hilj. EUR), dok je renti isplaćeno 22 hilj. EUR (2022: 22 hilj. EUR).

U izvještajnom periodu, Udruženje je od ukupno 1.152 štete za rješavanje (184 štete su prenešene iz 2022. godine, 664 šteta prijavljeno u 2022. godini, a reaktivirano je 304 štete), riješilo 984, od čega je 188 zahtjeva za isplatu štete odbijeno, a 796 šteta je isplaćeno.